

Nr 204.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 (nr 117) om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering; och
- 2) förordning om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. J. Beskow.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 (nr 117) om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Härigenom förordnas, att 13 § 1 mom., 14 och 16 §§, 29 § 2 och 3 mom., 30 §, 31 § 1 mom., 36 §, 47 § 1 och 2 mom. samt 54 § 3 och 7 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering ävensom det vid förordningen fogade formulär nr 1 skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 165 häft. (Nr 204.)

13 §.

1 mom. Deklarationer, som avgivas utan anmaning, skola utom i de fall, varom stadgas i tredje stycket, avlämnas antingen — — — äga rum.

Enahanda gäller i fråga om avlämnande av de upplysningar, som enligt 8 § 2 mom. meddelas.

Deklarationer, som på grund av 14 § andra och tredje styckena avgivas senare än den 15 februari, ävensom upplysningar enligt 8 § 2 mom., som meddelas senare än nämnda dag, skola avlämnas direkt till ordföranden i taxeringsnämnden.

14 §.

Deklaration på grund av 2 § 1 mom. skall vara avlämnad senast den 15 februari.

Skall deklaration jämlikt 3 § sista stycket omfatta räkenskapsår, som går till ända efter den 15 februari, eller möter eljest för den, som enligt lag — — — hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari, skall senast samma dag skriftlig anmälan därom göras hos ordföranden i taxeringsnämnden, varefter deklarationen skall avlämnas så fort ske kan och i varje fall senast den 31 mars.

Undantagsvis må, i händelse av synnerliga skäl, annan uppgiftspliktig, som därom gör framställning, kunna av taxeringsnämndens ordförande medgivas anstånd med avlämnande av deklaration. I dylikt fall skall deklarationen avlämnas så fort ske kan och senast den 15 mars.

Uppgift, som enligt 11 § skall avgivas utan anmaning, skall vara avlämnad senast den 15 februari; dock må vanligt handelsbolag — — — skall avgivas.

Deklaration och annan uppgift — — — uppgiftens avlämnande till den 31 mars, därest den — — — till ända.

16 §.

Har uppgiftspliktig — — — utöva beskattningsrätt.

Vad i 14 § är stadgat om tid för fullgörande av uppgiftsskyldighet skall gälla även om uppgift enligt denna paragraf.

Dylik uppgift, som avgives utan anmaning, skall avlämnas antingen direkt till vederbörande taxeringsnämnds ordförande — — — skall ske; dock må uppgiften, därest anstånd med densammas avgivande åtnjutits, avlämnas allenast till taxeringsnämndens ordförande.

Stadgandena i 15 § skola i tillämpliga delar gälla även beträffande uppgift, som i denna paragraf avses.

29 §.

2 mom. Före januari månads utgång skola till taxeringsnämndens ordförande avlämnas, på landet av kommunalstämmans ordförande och i stad,

utom Stockholm, genom magistratens försorg, de i 36 § 2 mom. tredje stycket, 36 § 3 mom. och 47 § 3 mom. omförmälda avskrifterna av taxeringslängder och prövningsnämndens särskilda längder för nästföregående år.

I stad med magistrat, utom Stockholm, är vederbörande tjänsteman berättigad — — till taxeringsnämndens ordförande.

3 mom. Till taxeringsnämndens ordförande skall å landet härads-skrivaren och i stad, utom Stockholm, vederbörande tjänsteman avlämna dels samtidigt med mantalslängden tryckta blanketter till inkomstlängden dels ock senast den 25 mars, vid bot av tre kronor för varje överskjutande dag, på mantalslängden grundade fastighetslängder, upptagande — — — skattskyldig för fastighet, innehavaren.

30 §.

Taxeringsnämndernas sammanträden — — — biträde.

Taxeringsnämnderna i länen böra hava avslutat sina arbeten, vad angår taxeringen av fast egendom, senast den 30 april och i övrigt senast den 15 maj. I Stockholm böra taxeringsnämndernas arbeten vara avslutade senast den 15 juni.

31 §.

1 mom. Taxeringsnämnds ordförande — — — följande åligganden:

- a) att — — — upplysningar;
- b) att — — — ankomma; och åligger det därjämte ordföranden att, därest deklaration på grund av 2 § 1 mom. eller uppgift enligt 16 § första och fjärde styckena avlämnats efter den 15 februari, å densamma göra anteckning om, när avlämnandet skett och huruvida anstånd jämlikt 14 och 16 §§ åtnjutits eller icke;
- c) att — — — pensionsförsäkring.

36 §.

1 mom. Taxeringsnämndens ordförande har att på landet till härads-skrivaren och i stad till vederbörande tjänsteman överlämna de upprättade taxeringslängderna, behörigen summerade, jämte mantalslängden och taxeringsnämndens protokoll; skolande fastighetslängderna vara avlämnade senast den 5 maj och övriga handlingar senast den 20 maj.

Inom sistnämnda tid skall — — — eller icke.

2 mom. I fögderi skall häradsskrivaren ofördröjligen efter mottagandet av taxeringslängderna för nedan angivna ändamål låta avskriva längderna i två exemplar.

Senast den 15 juni skall häradsskrivaren, vid bot av tre kronor för varje överskjutande dag, till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet insända den ena avskriften av taxeringslängderna jämte mantalslängderna och taxeringsnämndernas protokoll.

Den andra avskriften av taxeringslängderna, i vad de angå varje särskild

kommun, skall jämväl senast den 15 juni av häradskrivaren, likaledes vid bot av tre kronor för varje överskjutande dag, tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, vilken det åligger att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och därvid även tillkännagivet ställe hålla avskriften de skattskyldiga till handa. Avskriften bör sedermera av ordföranden förvaras för att, på sätt i 29 § stadgas, överlämnas till ordföranden i påföljande årets taxeringsnämnd. Vad i detta stycke stadgas om kommunalstämmas ordförande, skall, såvitt angår till fögderiet hörande stad, gälla stadsstyrelsen.

3 mom. I stad med magistrat skall vederbörande tjänsteman ofördröjligen efter mottagandet av taxeringslängderna låta verkställa en avskrift av nämnda längder.

Denna avskrift skall jämte mantalslängden och taxeringsnämndens protokoll senast den 15 juni genom magistratens försorg insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet. Vid underlåtenhet härutinnan är den tjänsteman, vilkens försumlighet föranlett inträffat dröjsmål, förfallen till böter av tre kronor för varje dag, varmed den bestämda tiden överskrides.

Huvudskriften av taxeringslängderna skall genom magistratens försorg hållas de skattskyldiga till handa i samma ordning, som i 2 mom. tredje stycket stadgas.

4 mom. Sedan jämlikt 20 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förnögenhetsskatt blivit bestämt, med vilken procent av grundbeloppen skatten skall under året utgå, har på landet häradskrivaren och i stad vederbörande tjänsteman att ofördröjligen uträkna och i huvudskriften till taxeringslängderna införa de avgifter, som på grund av taxeringsnämndernas beslut skola påföras, varvid i särskilda kolumner skola införas den skatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 1 mom. i nyssnämnda förordning, och den skatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 2 mom. i samma förordning.

Tillika åligger det nämnda tjänstemän att genom granskning av taxeringslängderna efterforska möjligen förelupen misskrivning eller annan oriktig anteckning och till kronans ombud hos prövningsnämnden så fort ske kan skriftligen framställa de anmärkningar, vartill granskningen givit anledning.

Senast den 15 juli skall för varje fögderi och stad sammandrag av taxeringslängderna insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, på landet omedelbart av vederbörande häradskrivare och i stad genom magistratens försorg. Vid underlåtenhet härutinnan är den tjänsteman, vilkens försumlighet föranlett inträffat dröjsmål, förfallen till böter av tre kronor för varje dag, varmed den bestämda tiden överskrides.

5 mom. Efter uppbördens avslutande och senast den 16 december skall huvudskriften av taxeringslängderna insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, på landet omedelbart av häradskrivaren och i stad genom magistratens försorg.

6 mom. Vad i denna paragraf är stadgat äger icke tillämpning å Stockholms stad.

47 §.

1 mom. Alla prövningsnämndens beslut skola — — — bör ske. Taxering, som till följd av prövningsnämndens beslut tillkommit eller blivit fastställt annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall dels för varje prövningsnämndens sammanträde upptagas i särskild längd, däruti de protokollsparagrafer, som innehålla dylika beslut, böra angivas, och dels antecknas, vad angår Stockholm, i vederbörande taxeringslängd samt beträffande länen såväl uti den avskrift av vederbörande taxeringslängd, som jämlikt stadgandena i 36 § 2 mom. andra stycket och 3 mom. andra stycket inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som ock i huvudskriften till samma längd, sedan denna jämlikt föreskriften i 36 § 5 mom. dit inkommit. Vederbörande protokollsförande åligger att med sin underskrift såväl å den särskilda längden som i Stockholm å taxeringslängden och i länen å de båda ovannämnda exemplaren av taxeringslängderna vitsorda enligt prövningsnämndens beslut införda förändringar eller gjorda tillägg.

2 mom. De hos prövningsnämnden — — — verkställande.

Efter uppbördens avslutande och senast den 16 december skola samma längder återställas till Kungl. Maj:ts befallningshavande av vederbörande häradsskrivare och magistrat.

De i 36 § 2 mom. andra stycket och 3 mom. andra stycket omförmälda avskrifterna av taxeringslängderna skola för varje fögderi och stad inom en vecka, efter det huvudskriften av samma längder jämlikt 36 § 5 mom. inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande, genom befallningshavandens försorg återställas till vederbörande häradsskrivare och magistrat.

De i 36 § 1 mom. — — — där förvaras.

54 §.

3 mom. Kommun, som — — — böra angivas.

Det åligger Kungl. Maj:ts befallningshavande att senast den 20 juli varje år — — — av statsmedel gottgjord.

7 mom. Häradsskrivare äga att för de avskrifter, som det enligt 36 § 2 mom. åligger dem att upprätta, undfå ersättning med en krona arket.

Denna förordning träder i kraft:

vad angår 29 § 2 mom., 36 § 2, 3, 4, 5 och 6 mom., 47 § 1 och 2 mom. samt 54 § 3 och 7 mom. dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt i övrigt den 1 januari 1925.

(Detta ark avskiljes vid blankettens ifyllande och medföljer ej deklarationen vid avlämnandet.)

Anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.

Deklaration skall för eu var — — — ej sammanfaller med kalenderår, räkenskapsåret närmast före den 1 mars det löpande året, — — — belöper å varje delägare.

Deklaration, som skall avgivas utan anmaning, ävensom uppgift, som ovan omförmäles, skall vara avlämnad *senast den 15 februari*. Skall deklaration avse räkenskapsår, som går till ända efter sistnämnda dag men före den 1 mars det löpande året, eller möter eljest för den, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker eller som är delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi, hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari, må den uppgiftspliktige åtnjuta anstånd med deklarationens avlämnande. Härför erfordras emellertid, att anmälan om förhållandet senast den 15 februari skriftligen göres hos ordföranden i taxeringsnämnden. Deklarationen skall därefter avlämnas så fort ske kan och i varje fall *senast den 31 mars*. Detsamma gäller om uppgift, som ovan omförmäles.

Skulle undantagsvis för annan uppgiftspliktig än nyss nämnts på grund av särskilda omständigheter möta hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari, må han, efter framställning hos taxeringsnämndens ordförande, kunna erhålla anstånd, i händelse synnerliga skäl prövas föreligga. Bifalles framställningen, skall deklarationen avlämnas så fort ske kan och *senast den 15 mars*.

I andra fall än nu nämnts må anstånd med avgivande av deklaration icke åtnjutas.

Avlämnas ej — — — påföljd av böter.

Deklaration eller ovan omförmäld uppgift — — — äga rum. Därest anstånd med avgivande av deklaration åtnjuts, må dock deklarationen avlämnas eller insändas allenast till ordföranden direkt.

Verk eller bolag — — — förvaltningsberättelse.

Har någon, som är skyldig — — — beträffande deklaration. Uppgift, som omförmäles i detta stycke, skall avlämnas eller insändas på den uppgiftspliktiges eget äventyr i betalt brev med allmänna posten antingen direkt till vederbörande taxeringsnämnds ordförande eller ock i Stockholm till överståthållarämbetet och i övriga orter till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, magistraten i den stad eller landsfiskalen i det distrikt, där taxeringen i fråga skall ske; dock må uppgiften, därest anstånd med dess avgivande åtnjuts, avlämnas eller insändas allenast till ordföranden direkt.

Har någon i deklaration eller annan uppgift eller upplysning — — —.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning.

Härigenom förordnas, att § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning skall hava följande ändrade lydelse.

§ 11.

Mantalslängden jämte därtill hörande bilagor samt det vid mantalsskrivningen hållna protokoll skola, vid bot av tre kronor för varje dag, som därmed fördröjes, senast den 9 februari av mantalsskrivningsförrättaren avlämnas till vederbörande pastor. Prövas i fråga om visst distrikt mantalsskrivningens vidlyftighet medföra hinder för mantalslängdens avlämnande å föreskriven tid, må Kungl. Maj:ts befallningshavande, efter framställning av mantalsskrivningsförrättaren, medgiva anstånd med mantalslängdens avlämnande, dock icke längre än till den 23 februari.

Vederbörande pastor har att med församlingsboken jämföra mantalslängden och därvid särskilt uppmärksamma, huruvida person, för vilken i längden gjorts anteckning, att han ej är i församlingen kyrkoskriven, numera avlämnat flyttningsbetyg, eller huruvida rörande person, som uttagit flyttningsbetyg under föregående år till annan församling, från pastor därstädes eller på annat tillförlitligt sätt efter avsändandet av den i § 10 mom. 1 omförmälda förteckning erhållits underrättelse, att han dit inflyttat före föregående års utgång. De vid granskningen förekomna anmärkningar skola upptagas å förteckning, som bifogas mantalslängden; och skall denna med tillhörande handlingar inom tio dagar efter det densamma avlämnats till pastor, av denne återställas till mantalsskrivningsförrättaren.

Sedan i anledning — — — överstrykas.

Inom tio dagar efter det mantalslängden av pastor återställts till mantalsskrivningsförrättaren, skall längden i justerat skick avlämnas till ordföranden i taxeringsnämnden.

Under den tid — — — och magistraterna.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Beskow, anför:

Inledning.

När 1920 års riksdag på sin tid, i skrivelse nr 444, anmälde sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunal-skattelag m. m., anfördes såsom skäl att ej antaga nämnda förslag, bland annat, att de brister, som vidlåde taxeringsförfarandet, i all synnerhet utgjorde ett vägande skäl mot att då skrida till en definitiv ny kommunal-skattelagstiftning. Ett förbättrat taxeringsförfarande borde vara förutsättningen för en slutlig kommunal skattereform.

I vissa avseenden har därefter taxeringsväsendet undergått förändringar. Nya grunder för fastighetstaxeringen hava efter beslut vid 1921 års riksdag tillämpats från och med år 1922. Förändrad organisation av prövningsnämnderna har beslutats av 1922 års riksdag, då jämväl vissa andra ändringar i taxeringsförordningen hava genomförts, avseende bland annat snabbare avgörande av besvär rörande dubbeltaxeringar, felaktigheter beträffande uträknandet av beskattningsbara belopp, misskrivningar m. m. Enligt erhållna meddelanden hava de sålunda vidtagna ändringarna länt taxeringsarbetet till båtnad.

Med dessa åtgärder har taxeringsorganisationen i det hela emellertid icke undergått en så genomgripande reformering, som 1920 års riksdag torde hava avsett.

Angående detta spörsmål framhöll jag vid anmälan den 27 maj 1921 för Kungl. Maj:t av frågan om upptagande av utredningsarbetet angående kommunalskattefrågan i allmänhet, att frågan om taxeringsväsendets organisation givetvis borde, när förslaget till grunder för kommunalbeskattningen framlades för riksdagen, befinna sig i ett sådant skick, att förutsättningarna för en riktig och praktisk tillämpning av de nya beskattningsgrunderna kunde anses föreligga. Denna i sig viktiga fråga, vars lösning i ej ringa mån vore beroende av själva beskattningsgrunderna, ansåg jag böra anstå till dess kommunalskattekommitténs arbete kommit i det läge, att med visshet kunde förutses, efter vilka linjer dess förslag i huvudsak skulle komma att utformas.

Den 27 juli 1923 anmälades i statsrådet frågan om upptagande av utredningsarbetet rörande taxeringsväsendets omorganisation och angav föredraganden därvid vissa riktlinjer för detta arbete, vilket borde vara avslutat i så god tid, att, efter vederbörliga remisser, proposition i ämnet skulle kunna framläggas för 1925 års riksdag. Vid detta utredningsarbete, som syntes böra anförtros åt två för ändamålet tillkallade sakkunniga personer, borde jämväl beaktas tvenne spörsmål, vilka skyndsamt tarvade lösning. Härom anförde föredraganden följande:

»Med den nu genomförda omläggningen av statens budgetår hava framträtt ett par önskemål, som i detta sammanhang torde böra uppmärksammas. Ett viktigt motiv för denna omläggning har varit önskvärdheten att kunna vid budgetens uppgörande med någorlunda stor tillförlitlighet beräkna inkomst- och förmögenhetsskatten för budgetåret. En av varje riksdags sista åtgärder är att bestämma det procenttal, som skall uttagas av inkomst- och förmögenhetsskattens grundbelopp. En tillfredsställande grundval för ett sådant beslut förefinnes emellertid ej utan en, såvitt möjligt, noggrann kännedom om årets taxeringar. För närvarande är före tiden för riksdagens avslutning endast en synnerligen approximativ uppskattning av dessas resultat möjlig. Kunde det åstadkommas, att taxeringsnämndernas arbeten avslutades ett par veckor tidigare än vad nu är fallet, skulle detta innebära en vinst av stor betydelse för inkomstberäkningarna och därmed för statens finansväsende i allmänhet. Fördenskull synes det böra tagas under övervägande, i vad mån en framflyttning av tiden för taxeringsnämndernas arbete vore möjlig.

Den omständigheten, att procenttalet för årets inkomst- och förmögenhetsskatt, såsom nyss blivit antytt, bestämmes först under löpande året i stället för, såsom tidigare, föregående året, har haft till följd svårigheter för debiteringsarbetet, vilka år 1923 visat sig överkomliga men som under andra förhållanden torde kunna föranleda en verklig bristning av detta arbete. Redan till nästa års riksdag torde böra framläggas förslag i syfte att undanröja detta missförhållande. Det synes mig lämpligast, att sådant förslag utarbetas i nu förevarande sammanhang men under sådana former, att proposition i ämnet skall kunna föreligga vid början av 1924 års riksdag.»

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag därefter tillkallat borgmästaren P. E. Gamstorp och länsassessorn F. A. I. Lundevall att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda med utredningsarbetet rörande taxeringsväsendets omorganisation.

Uti en till mig överlämnad skrivelse den 20 oktober 1923 hava de sakkunniga behandlat frågan om ett tidigare avslutande av taxeringsnämndernas arbete inom länen och därvid anført: *Kedan vidtagen åtgärd.*

»Vid den tidpunkt, då 1923 års riksdag hade att fatta beslut om procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskatten under budgetåret 1923—1924, förelåg resultatet av taxeringsnämndernas arbete icke i sådant skick, att detsamma kunde bilda en nöjaktig grundval för riksdagens beslut, utan detta måste grundas å en ungefärlig uppskattning av taxeringsresultatet. Vid övervägande av orsakerna till detta otillfredsställande förhållande hava de sakkunniga funnit, att detsamma i viss mån berott på ett eftersättande

av förefintlig författningsbestämmelse därom, att taxeringsnämnderna i länen böra hava avslutat sitt arbete senast den 15 maj. Eftersättandet av denna bestämmelse torde i många fall hava föranletts därav, att arbetet i taxeringsnämnderna icke påbörjats på tidigast möjliga tidpunkt och icke från början bedrivits med tillräcklig kraft.

Det kan emellertid anses vara tvivel underkastat, huruvida och i vad mån taxeringsnämnderna i länen äro i stånd att ställa sig det gällande stadgandet om tiden för taxeringsarbetets avslutande till efterrättelse. Förrän närmare kändedom om taxeringsnämndernas möjlighet härutinnan vunnits, lärer definitivt ståndpunkt icke böra tagas till frågan om ändring av tiden för taxeringsarbetet i ändamål att frambringa taxeringsresultatet å tidigare tidpunkt än för närvarande. De sakkunniga hava därför funnit önskligt, att genom en erinran till taxeringsnämnderna om den berörda tidsbestämelsen och övervakning av densamma efterföljd erfarenhet vinnes om, huruvida taxeringsresultatet nästa år kan föreligga å fastställd tid. Den härutinnan vunna erfarenheten blir av betydelse för de sakkunnigas utredningsarbete jämväl i andra hänseenden än det nu ifrågavarande.

Påbörjandet av taxeringsnämndernas arbete och därmed möjligheten för dem att avsluta detsamma inom fastställd tid är i viss mån beroende på tiden, när mantalslängden kommer dem tillhanda. Otvivelaktigt vore det till fördel, om häradskrivarna och vederbörande tjänstemän i städerna kunde fullgöra den dem åvilande skyldigheten att senast den 25 mars avlämna mantalslängden till taxeringsnämndernas ordförande icke oväsentligt tidigare än å sistnämnda dag. De sakkunniga finna det vara av intresse, att under nästa års taxering erfarenhet vinnes jämväl om den tidpunkt, inom vilken mantalslängdens avlämnande tidigast kan äga rum.

På grund av vad nu anförts hemställa de sakkunniga vördsamt, att länsstyrelserna måtte anmodas att på lämpligt sätt sörja för att *dels* häradskrivarna och vederbörande tjänstemän i städerna, i den mån det är dem möjligt, avlämna mantalslängderna till taxeringsnämndernas ordförande före den 25 mars, *dels ock* taxeringsnämnderna påbörja sitt arbete på tidigast möjliga tidpunkt samt från början driva det med tillräcklig kraft i ändamål att kunna, utan intrång å arbetets grundlighet, avsluta detsamma till den 15 maj.»

Den 8 november 1923 har jag latit utgå anmodan till samtliga länsstyrelser i enlighet med vad de sakkunniga hemställt.

*Debiterings-
arb.tet.*

De sakkunniga hava därefter med skrivelse den 22 december 1923 överlämnat yttrande och förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering i syfte att genom förändrad ordning för debiteringsarbetet i länen undvika de svårigheter för debiteringsarbetet, som framträtt såsom följd av omläggningen av statens budgetår. Över detta förslag hava utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, kammarrätten, riksräkenskapsverket, styrelsen för Sveriges häradskrivareförening, föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän, styrelsen för Svenska landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundets styrelse.

Huvudsyftet med förslaget är att bereda vederbörande debiteringsförrättare erforderlig tid för avgiftspåföringens verkställande, vare sig riksdagens be-

slut rörande det procenttal, som skall uttagas av inkomst- och förmögenhets-skattens grundbelopp, fattas tidigt eller sent, men förslaget avser även att möjliggöra ett tidigare påbörjande av det betydelsefulla granskningsarbete, som ankommer på kronombudet hos prövningsnämnden till båtnad för en grundligare och mindre forcerad granskning.

Enligt vad de sakkunniga framhållit är uppnåendet av dessa syftemål i viss mån beroende på den tid, inom vilken taxeringsnämndernas arbeten avslutas. Under de senaste åren har det på många håll inom länen inträffat, att taxeringsnämnderna icke ställt sig till efterrättelse författningsbestämmelsen om att deras arbete skall vara avslutat senast den 15 maj. I den mån detta berott på långsam arbetstakt, torde den i cirkulärskrivelsen den 8 november 1923 riktade anmodan till länsstyrelserna få anses vara tillräcklig och alltså ytterligare åtgärder icke vara erforderliga till förebyggande av arbetets försening av sådan orsak. Det har emellertid av verkställda undersökningar framgått, att förseningen av taxeringsarbetet till väsentlig del föranletts jämväl av ökning av arbetsbördan. Enär en hårdare pressning av taxeringsnämnderna i ändamål att förmå dem att iakttaga tiden för arbetets avslutande utan att samtidigt på något sätt underlätta arbetet kan befaras leda till en försämring av taxeringsresultatet, har det ansetts icke böra stanna vid berörda anmodan, utan hava de sakkunniga till behandling upptagit frågan om åtgärder i syfte att bereda taxeringsnämnderna möjlighet att utan allt för stark forcering av arbetet medhinna detta inom nu gällande tid.

Däremot har med spörsmålet om taxeringsarbetets avslutande redan i början av maj befunnits böra anstå tills vidare för att upptagas i samband med frågan om taxeringsväsendets organisation.

Med skrivelse den 26 januari 1924 hava de sakkunniga överlämnat en i anledning härav utarbetad promemoria med förslag till förordningar om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning samt om ändrad lydelse av § 9 i förordningen den 17 november 1905 angående mantalsskrivning i Göteborg ävensom förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring. De sålunda överlämnade förslagen torde tillika med nämnda promemoria få såsom bilagor fogas till protokollet.

Över förslagen hava utlåtanden avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, magistraten och stadsfullmäktige i Göteborg, styrelsen för Sveriges häradsskrivareförening, vissa häradsskrivare och mantalsskrivningsförrättare i stad, föreningen Sveriges städers kronouppbörds-tjänstemän, styrelserna för Svenska landskommunernas förbund och för Svenska stadsförbundet, Stockholms handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare,

Gotlands handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Karlstad, handelskammaren i Gävle, Väster-norrlands och Jämtlands läns handelskammare samt Norrbottens och Väster-bottens handelskammare ävensom kammarrätten och riksräkenskapsverket.

Ändrad ord-
ning för de-
biterings-
arbetet.

Jag skall nu först behandla frågan om förändrad ordning för debiteringsarbetet.

Såsom en följd av 1921 års riksdagsbeslut, att statens budgetar skall från och med den 1 juli 1923 omläggas till tiden 1 juli—30 juni, har 20 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt genom förordning den 16 februari 1923 erhållit följande lydelse: »Varje år bestämmes den för alla skattskyldiga enhetliga procent av de i 19 § 1 och 2 mom. omförmälda grundbeloppen, med vilken inkomst- och förmögenhetsskatt skall det året utgå.» Stadgandets förutvarande lydelse innebar, att ifrågavarande procenttal skulle för varje år bestämmas under året närmast före taxeringsåret.

Enligt vad föredraganden framhållit vid anmälan den 27 juli 1923 av frågan om upptagande av utredningsarbetet rörande taxeringsväsendets omorganisation, kommer den omständigheten, att procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskattens grundbelopp numera bestämmas under taxeringsåret att, om särskild åtgärd icke vidtages, vålla svårigheter för debiteringsarbetets behöriga fullgörande. Riksdagens beslut om årets procenttal torde nämligen i regel icke hinna kungöras före den 20 maj, då debiteringsarbetet i länen är avsett att senast taga sin början.

De sak-
kunniga.

Uti sitt med skrivelse den 20 december 1923 överlämnade yttrande angående omläggning av debiteringsarbetet anföra de sakkunniga följande:

»Enligt nu gällande bestämmelser böra i länen taxeringsnämnderna varje år hava avslutat sina förrättningar senast den 15 maj. Inom fem dagar därefter skall vederbörande taxeringsnämndsordförande avlämna *dels* inkomna deklARATIONER och övriga skriftliga uppgifter till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och *dels* taxeringslängderna, mantalslängderna och taxeringsnämndens protokoll, på landet till häradsskrivaren och i stad till vederbörande tjänsteman. Häradsskrivarna och städernas debiteringsförrättare hava därefter att ofördröjligen uträkna och i taxeringslängderna införa den bevilling samt den inkomst- och förmögenhetsskatt, som till följd av taxeringsnämndernas beslut skall utgå, ävensom granska längderna för att efterforska möjligen förekommande misskrifningar och andra oriktigheter. Uppmärksammas sådana, skall kronans ombud hos prövningsnämnden därom underrättas. Tillika skall för varje kommun på landet häradsskrivaren ombesörja två avskrifter av taxeringslängderna, varav ena exemplaret är avsett att användas vid debiteringen i kronouppbördsboken och utförandet av vissa andra häradsskrivarens åligganden, däribland upprättandet av vägfyrktalslängder. Det andra exemplaret skall genom vederbörande kommunalstämmas ordförande hållas tillgängligt för allmänheten under viss tid. I stad verkställs allenast en avskrift av taxeringslängderna, vilken avskrift genom

magistratens försorg skall framläggas för offentlig granskning och där-
efter må nyttjas vid kronouppbördsbokens upprättande.

Införandet av omförmälda avgifter i taxeringslängderna och verkstäl-
landet av vederbörliga avskrifter skall vara fullgjort till den 20 juni, då
längderna jämte sammandrag ävensom mantalslängderna och taxerings-
nämndernas protokoll böra vara avlämnade till vederbörande länssty-
relse. Å landskontoren underkastas därefter taxeringsnämndernas beslut
granskning av landskamreraren i länet i egenskap av kronans ombud
hos prövningsnämnden.

I Stockholm gälla andra bestämmelser. Taxeringsnämnderna därstädes
böra hava avslutat sina arbeten senast den 15 juni. Avgiftspåföringen
vidtager omedelbart därefter och bör föreligga avslutat till den 15 juli. De
skattskyldiga erhålla del av taxeringsnämndernas beslut genom debetsed-
lar, som böra vara dem tillhanda före augusti månads utgång.

I länen underrättas debiteringsförrättarna om de ändringar i taxerings-
nämndernas beslut, som verkställts av prövningsnämnden, genom sär-
skilda hos denna nämnd förda längder, upptagande jämväl den beviljning
samt den inkomst- och förmögenhetsskatt, som skall utgå enligt prövnings-
nämndens beslut. Avskrifter av samma längder upprättas för fögderierna
hos länsstyrelsen och för städerna genom vederbörande magistrats för-
sorg samt hållas tillgängliga för allmänheten i samma ordning, som gäl-
ler för taxeringslängdernas offentliggörande.

Taxeringslängderna och prövningsnämndens förändringslängder även-
som mantalslängderna med tillhörande handlingar för varje år skola
inom länen före utgången av januari månad påföljande år avlämnas till
länsstyrelsen, som insänder desamma senast den 15 februari till riks-
räkenskapsverket, varest taxeringarna i visst avseende ävensom avgifts-
påföringen granskas enligt föreskrift i 59 § av förordningen den 28 okto-
ber 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Den tid av en månad, som enligt det ovan anförda är tillmätt för ut-
räknandet av beviljningen samt inkomst- och förmögenhetsskatten även-
som för påbjudna avskrifters verkställande, torde i allmänhet hava varit
tillräcklig, icke allenast så länge inkomst- och förmögenhetsskatten var
till sitt belopp bestämd i skatteförordningen utan även, efter införandet,
år 1919 av rörligt procenttal för skatten, så länge detta procenttal bestäm-
des före taxeringsårets ingång. I regel kunde nämligen därvid hela
tiden utnyttjas för arbetet i fråga. Annorlunda blev förhållandet inom
länen år 1923, det första efter omläggningen av statens budgetår, då
nämnda procenttal bestämdes under det löpande året. Riksdagen medde-
lade sitt beslut om procenttalet i skrivelse den 7 juni. Förordning härom
utfärdades påföljande dag, utkom av trycket den 9 juni och torde hava
 varit debiteringsförrättarna till handa någon av dagarna närmast där-
efter. Skulle debiteringen av inkomst- och förmögenhetsskatten icke kun-
nat påbörjas förrän efter förordningens mottagande, hade mångenstädes
arbetet därmed icke kunnat medhinnas till den 20 juni, i varje fall icke
utan avsevärda svårigheter. I syfte att möjliggöra debiteringsarbetets
igångsättande redan tidigare, än riksdagsbeslutet om procenttalet kunde
väntas föreligga, lät därför finansdepartementet med stöd av upplysningar
från bevillningsutskottet i mitten av maj månad meddela, att med all
sannolikhet samma procenttal skulle komma att av riksdagen beslutas,
som det under nästföregående år gällande. Enligt vad de sakkunniga er-
farit, påbörjade ock de flesta debiteringsförrättare avgiftspåföringen, in-

nan ännu procenttalet bestämts, och kunde därigenom i regel ställa sig de bestämda tiderna till efterrättelse, på vissa håll dock allenast efter stark forcering av arbetet. Emellertid giva inkomna meddelanden vid handen, att svårigheter för taxeringslängdernas insändande till länsstyrelsen före den 20 juni på många ställen orsakats jämväl därav, att taxeringsnämnderna avslutat sina förrättningar långt efter den föreskrivna tiden.

Inom Stockholms stad torde några olägenheter för debiteringens verkställande icke hava föranletts därav, att ovanberörda procenttal bestämdes först i juni månad, enär detsamma ju förelåg känt vid den sedvanliga tiden för debiteringsarbetets påbörjande.

Man torde hava att räkna med icke allenast att procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskatten i regel icke kan hinna bestämmas före den 20 maj, då debiteringsarbetet i länen enligt nuvarande bestämmelser är avsett att börja, utan även att taxeringsarbetet, som efter det så kallade kommunalskatteprovisoriet genomförande avsevärt vuxit i omfattning, fortfarande kommer att draga lång tid. En lösning av förevarande spörsmål kan därför icke bliva fullständig, med mindre arbetet hos taxeringsnämnderna i visst avseende onlägges, så att dess avslutande icke fördröjes utöver föreskriven tid. De sakkunniga hava undersökt, vilka möjligheter finnas härför inom ramen för nuvarande taxeringsorganisation. Såvitt nu kan bedömas, torde ett förslag i detta avseende kunna av de sakkunniga framläggas inom den närmaste tiden, vilket dock icke kan vinna tillämpning förrän tidigast vid 1925 års taxering. På grund av angelägenheten av att redan år 1924 hava en tillfredsställande anordning för debiteringsarbetet genomförd hava de sakkunniga ansett sig böra behandla detta spörsmål oberoende av slutförandet av utredningarna för nyssberörda förslag, och hava trott sig så mycket hellre kunna göra detta, som de funnit en lösning, möjlig att genomföra utan sammanhang med frågan om ändrad tid för taxeringsnämndernas arbete.

Såsom ovan antytts, är avgiftspaföringen i taxeringslängderna grundläggande för upprättandet av kronouppbördsböckerna. Granskningen i riksräkenskapsverket innefattar kontroll över att avgifterna icke upptagits för lågt. Framläggandet av avskrifter av längderna inom länen sker i ändamål att bereda allmänheten — i främsta rummet vederbörande skattskyldiga — tillfälle att granska taxeringarna. Däremot torde allmänhetens granskning mera sällan avse de uträknade skattebeloppen. Tiden för anförandet av besvär över avgifternas uträknande är nämligen icke bunden vid avskrifternas framläggande utan räknas från den dag, då utskylderna avfordrats vederbörande skattskyldige. Enligt vad som från flera håll uppgivits har allmänheten merendels mycket litet intresse för nämnda avskrifter av taxeringslängderna och antalet av dem, som taga del därav under tiden för framläggandet, är försvinnande litet.

Föreskriften om att avgifterna skola vara införda i taxeringslängderna, innan dessa insändas till länsstyrelserna, föranledes icke av något behov för den granskning, som göres å landskontoret av kronoombudet hos prövningsnämnden, utan torde motiveras därav, att med nuvarande ordning för prövningsnämndsarbetet tiden mellan den 20 maj och den 20 juni är den för debiteringsarbetets verkställande lämpligaste.

Då det icke låter sig göra att på förhand fixera den tid, inom vilken in-

komst- och förmögenhetsskattens procenttal skall vara bestämt för året i vidare mån, än att beslutet skall föreligga före det nya budgetårets ingång den 1 juli, måste debiteringsarbetet anordnas på sådant sätt, att detsamma kan genomföras utan svarighet, vare sig bestämmandet sker tidigt eller sent. Det måste jämväl beaktas, att en utsträckning av den för debiteringen anslagna tiden icke bör medföra olägenhet för kronoombudets granskning, och debiteringen måste vara avslutad i god tid, innan debiteringen av landstingsmedel, vägskatt och övriga dylika avgifter skall äga rum. För det närvarande plägar påföringen av dessa särskilda medel börja i september månad. Da det tillika uppfattas sasom önskvärt, att Kungl. Maj:ts beslut rörande ersättning för taxeringsbestyret enligt 54 § 3 mom. i taxeringsförordningen meddelas om möjligt redan i augusti månad och detta beslut förutsätter kännedom om inkomst- och förmögenhetsskattesumman inom hela riket enligt taxeringsnämndernas beslut, följer härav, att nu ifrågakvarande avgiftspåföring bör vara avslutad i god tid förut.

I tanke, att en lösning av förevarande spörsmål skulle — åtminstone provisoriskt — kunna vinnas genom framflyttning av tiden för taxeringslängdernas avlämnande till länsstyrelserna till den 1 juli, hava de sakkunniga anhållit om yttrande från samtliga landskamrerare ävensom från styrelsen för Sveriges häradsskrivareförening, huruvida en sålunda utsträckt tid kunde anses tillräcklig för debiteringsarbetets färdigställande, och ombådos landskamrerarna att därvid jämväl särskilt angiva, huruvida en sådan anordning kunde antagas medföra olägenheter för kronoombudets granskningsarbete.

De flesta landskamrerarna hava icke haft något att erinra mot ett förslag i sådan riktning, därvid dock några förmålt sig förutsätta, att åtminstone ett mindre antal längder kunde insändas till länsstyrelsen tidigare än den 1 juli, på det att granskningsarbetet kunde påbörjas före sistnämnda dag. Andra landskamrerare befara så stora olägenheter av ett försenat avlämnande av taxeringslängderna, att de ansett sig icke kunna tillstyrka ett dylikt förslag. Vissa landskamrerare ävensom åtskilliga häradsskrivare och debiteringsförrättare i stad, vilkas mening inhämtats genom landskamrerarnas försorg, hava påvisat, att en utsträckning av debiteringstiden till den 1 juli icke skulle medföra åsyftad lättnad för debiteringsarbetet. Härads-skrivarna och städernas debiteringsförrättare vore nämligen under senare delen av juni månad, synnerligast tiden mellan den 20 och den 30 juni, strängt upptagna med upprättandet av röstlängder för de politiska och kommunala valen och kunde därunder icke nämnvärt sysselsätta sig med debiteringsarbete.

Uti åtskilliga yttranden har uppgivits, att minst en månad borde anslås för debiteringsarbetet och verkställandet av påbjudna avskrifter av taxeringslängderna, och kunde därför, i händelse beslut om procenttalet fattades långt fram i juni månad, den ifrågasatta utsträckningen av debiteringstiden bliva för kort.

Landskamrerarna i Malmöhus och Örebro län hava avgivit yttranden av sådant intresse, att de torde böra mera utförligt här omnämnas.

Landskamreraren i Malmöhus län befara avsevärda olägenheter för kronoombudets granskningsarbete, därest tiden för taxeringslängdernas avlämnande till länsstyrelserna utsträcker. På grund av arbetets stora omfattning inom länet vore det önskvärt, att detsamma kunde igångsättas

sa tidigt som möjligt, och borde därför föreskrift lämnas om längdernas insändande successivt allt efter som de bleve lediga för ändamålet och senast inom viss föreskriven dag. Vore det oundgängligen nödvändigt, att tiden för längdernas avlämnande utsträcktes till den 1 juli, ville han icke motsätta sig bestämmelse härom, men han ifrågasatte, om så verkligen vore fallet. Det vore nämligen icke ofrånkomligt, att avgifterna skulle införas i taxeringslängderna före deras insändande till länsstyrelsen, utan syntes det, som om de borde kunna med ledning av taxeringslängderna debiteras antingen direkt i uppbördsboken eller i den avskrift av taxeringslängderna, som häradskskrivaren skulle behålla. Om så skedde, behöfves intet uppskov med taxeringslängdernas insändande.

Jämväl landskamreraren i Örebro län har framhållit, att en utsträckning av tiden för taxeringslängdernas avlämnande till den 1 juli skulle medföra väsentliga olägenheter för granskningsarbetet å landskontoren, särskilt i de större länen. Den ifrågasatta utsträckningen vore icke helier behöfvig, om debiteringsarbetet ordnades på sätt, som föreslagits av häradskskrivarna i Karlskoga och Nora fögderier uti ett av dem gemensamt avgivet yttrande, i hithörande del så lydande:

'En dylik utsträckning synes oss icke medföra någon förbättring, enär tiden efter den 20 juni är fullt upptagen av arbetet med röstlängderna, som skola vara utsända senast den 30 juni. Någon lindring eller jämnare fördelning av arbetet å häradskskrivarekontoret torde sålunda knappast uppstå genom utsträckning av tiden för längdernas avlämnande.

Emellertid synes det oss icke vara nödvändigt, att inkomstskatten införas i längderna före deras avlämnande till landskontoret och avskrifternas utsändande till kommunerna. Om uppgift på inkomstskattesumman är nödvändig, innan uppbördsboken föreligger färdig, torde sådant lätteligen kunna erhållas därigenom, att man endast påför skattebeloppen för beskattningsbara belopp över 10,000 kronor samt för bolag och nedsummerar dessa. Därefter dragas alla beskattningsbara belopp för andra skattskyldiga än bolag på över 10,000 kronor från slutsumman av samtliga beskattningsbara belopp för andra än bolag. Å den rest, som då uppstår, utgår ju skatten utan någon progression, vadan man endast behöver multiplicera denna rest med för i år till exempel gällande talet 5.25 och till den produkt, som då uppstår, lägga sammanlagda skattebeloppen för de till över 10,000 kronor befintliga beskattningsbara beloppen jämte bolagens skattebelopp. Då de flesta häradskskrivare numera torde hava försett sig med räknemaskiner och beskattningsbara belopp över 10,000 kronor äro jämförelsevis få, blir detta sätt att utfinna skatten ej förenat med något större besvär. Sedan längderna äro avsända, kan, då avskrifter av dem finnas å häradskskrivarekontoret, påföring av skattebeloppen sedermera i lugn äga rum.'

Styrelsen för Sveriges häradskskrivareförening har icke gjort något särskilt uttalande över förslaget utan hänvisat till de yttranden, som häradskskrivarna i de olika fögderierna förväntades komma att avgiva till landskamrerarna, var och en i sitt län.

De invändningar mot uppslaget om utsträckning av tiden för taxeringslängdernas avlämnande till den 1 juli, som sålunda framkommit, ådagalägga, enligt de sakkunnigas mening, att en lösning av frågan icke bör sökas på denna väg. Icke heller de förslag, som framkommit i yttrandena från landskamrerarna i Malmöhus och Örebro län, torde oförändrade

kunna genomföras, enär desamma icke inrymma möjlighet för riksräkenskapsverket att i samband med granskningen av taxeringslängderna genomgå avgiftspåföringen.

Däremot hålla de sakkunniga före, att en fullt tillfredsställande lösning kan vinnas genom följande anordning.

Omedelbart efter mottagandet av taxeringslängderna från vederbörande ordförande ombesörjer häradskrivaren eller stadens debiteringsförrättare två avskrifter av längderna. Den ena sändes till länsstyrelsen senast den 15 juni och den andra framlägges för allmänhetens granskning på sätt nu gäller. Avgiftspåföringen sker såsom hittills i huvudskriften till taxeringslängderna, men, i motsats till vad nu gäller, efter det avskrifterna expedierats, och verkställs på lämplig tid, sedan procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskatten blivit känt, utan att dock inkräkta på arbetet med röstlängdernas upprättande. Därefter upprättas uppbördsboken i vanlig ordning med ledning av huvudskriften till taxeringslängderna. Dessa längder behållas, till dess uppbörden är avslutad, för att vara tillgängliga vid besvarandet av de förfrågningar från skattskyldiga, som pläga förekomma vid tiden närmast före och under uppbörden. Därefter insändas taxeringslängderna till länsstyrelserna för att i sinom tid överlämnas till riksräkenskapsverket. Avgiftspåföringen i taxeringslängderna bör vara avslutad till den 15 juli, då sammandrag av längderna, angivande jämväl avgifternas sammanlagda belopp enligt taxeringsnämndernas beslut, skall insändas till länsstyrelsen. Senast den 20 juli böra länsstyrelsernas och överståthållarämbetets yttrande till Kungl. Maj:t rörande inkomst- och förmögenhetsskattesumman inom länen, respektive Stockholms stad, ävensom rörande ersättning för taxeringsbestyret avgivas. Debiteringsförrättarna underlämnas om prövningsnämndens beslut på hittills brukligt sätt. Anteckning om prövningsnämndens ändringar verkställs dels ofördröjligen i den för nämnden tillgängliga avskriften av taxeringslängderna, dels ock i huvudskriften, sedan denna efter uppbördens slut inkommit till länsstyrelsen, och bestyrkes i båda exemplaren av protokollsföraren hos prövningsnämnden. Avskriften, som bör behållas hos länsstyrelsen, till dess anteckning om ändringarna skett i huvudskriften — härför erfordras högst en vecka —, återställs därefter till vederbörande häradskrivare eller magistrat för att där förvaras.

De sakkunniga hava uppgjort erforderliga författningsförslag för genomförande av en sådan anordning som nu sagts.

Genom denna anordning vinnas möjlighet att verkställa debiteringsarbetet med tillbörligt lugn och kronoombudets granskningsarbete kan påbörjas minst fem dagar tidigare, än nu låter sig göra. Att för denna granskning användes en avskrift kan icke gärna betraktas såsom en olägenhet. Skulle avskriften i ett eller annat avseende vara felaktig, torde felet omedelbart uppmärksammas vid jämförelse med anteckningarna å de från taxeringsnämndens ordförande inkomna handlingarna. Därjämte är mera tilltalande, att kronouppbördsboken upprättas med ledning av huvudskriften till taxeringslängden, än att så sker med ledning av en avskrift. Ett fel i denna senare kan nämligen lätteligen föranleda oriktig anteckning i uppbördsboken, som i regel torde undgå upptäckt. Därest någon möjligen skulle anse det vara en olägenhet, att avgiftspåföringen icke bliver föremål för granskning av kronoombudet hos prövningsnämnden eller av den härför intresserade vid taxeringslängdens framläggande för allmänheten, må erinras, att sådan granskning icke ens

med nuvarande anordning är åsyftad och icke heller annat än i sällsynta undantagsfall torde äga rum. Någon rättsförlust genom borttagande av denna, sällan utnyttjade granskningsmöjlighet kan icke tänkas drabba någon. Riksräkenskapsverket verkställer ju granskning för statens räkning efter taxeringslängdernas insändande till verket och de skattskyldiga kunna verkställa sin granskning efter debetsedlarnas mottagande. Skulle någon önska veta sitt skattebelopp tidigare än debetsedeln blir tillgänglig, kan detta utan svårighet genomföras med ledning av beskattningsbara beloppet och med begagnande av tillgängliga skatteberäkningsstabeller. Skyldigheten för debiteringsförrättarna i städerna att verkställa två avskrifter i stället för en, torde icke få anses särskilt betungande, då avskrifterna kunna tagas samtidigt medelst skrivmaskin. För övrigt skulle den nytillkomna avskriften kunna komma till användning vid den kommunala debiterings- och uppberedslängdens upprättande, varigenom särskild avskrift för detta ändamål icke behöves.

Den av häradsskrivarna i Karlskoga och Nora fögderier angivna metoden att utan specifik debitering utfinna inkomst- och förmögenhetsskattesumman må äga sitt värde till kontrollerande av den specifika debitering, som under alla förhållanden blir nödvändig, men den kan till följd av möjligen inträffad felsummering av beskattningsbara beloppen icke anses fullt trygghande för ändamålet att angiva tillgängliga beloppet till ersättning för taxeringsbestyret. De sakkunniga hava därför ansett metoden icke kunna läggas till grund för officiell uppgift om debiteringens resultat, utan föredraga specifik debitering. I följd härav har den dag, inom vilken uppgift om inkomst- och förmögenhetsskattens sammanlagda belopp skall insändas, ansetts böra väljas med tanke på att avgiftspåföringen då bör vara avslutad och alltså uppgiften kunna bli fullt tillförlitlig. Genom framflyttning av tiden för det underdåniga yttrandet från den 15 till den 20 juli vinnes, dels att vid uppgörande av förslaget till ersättning för taxeringsbestyret hänsyn kan tagas till de anförda besvären över taxeringsnämndernas beslut inom länen och dels att debiteringstiden i Stockholm kan förlängas fem dagar, två uppenbara fördelar. Utsträckandet av tiden för yttrandets avsändande torde vara alltför ringa för att hava någon egentlig betydelse i avseende å tiden för Kungl. Maj:ts beslut.

Någon särskild motivering för förslagets detaljer torde icke behövas.

Blivande författningsändringar böra träda i kraft så tidigt, att de kunna tillämpas år 1924, alltså senast den 20 maj samma år.»

Det i yttrandet omnämnda förslaget till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen är av följande lydelse:

“Förslag

till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Häri genom förordnas, att 29 § 2 mom., 36 § 2, 3 och 4 mom., 47 § 1 och 2 mom. samt 54 § 3 och 7 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skola hava följande ändrade lydelse:

29 §.

2 mom. Före januari — — — de i 36 § 2 mom. tredje och fjärde styckena samt 47 § 3 mom. — — — nästföregående år.

36 §.

2 mom. Ofördröjligen efter emottagandet av taxeringslängderna har på landet häradskrivaren och i stad vederbörande tjänsteman att för nedan angivna ändamål låta avskrika taxeringslängderna i två exemplar.

Senast den 15 juni skall den ena avskriften av taxeringslängderna jämte mantalslängderna och taxeringsnämndernas protokoll insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, på landet omedelbart av häradskrivaren och i stad genom magistratens försorg. Vid underlåtenhet härutinnan är den tjänsteman, vilkens försumlighet föranlett inträffat dröjsmål, förfallen till böter av tre kronor för varje dag, varmed den bestämda tiden överskrides.

Den andra avskriften av taxeringslängderna, i vad de angå varje särskild kommun på landet, skall jämväl senast den 15 juni av häradskrivaren, vid bot av tre kronor för varje överskjutande dag, tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, vilken det åligger att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga fjorton dagar, på lämpligt och därvid även tillkännagivet ställe hålla avskriften de skattskyldiga till handa. Avskriften bör sedermera av ordföranden förvaras för att, på sätt i 29 § stadgas, överlämnas till ordföranden i påföljande årets taxeringsnämnd.

I samma ordning skall i stad den andra avskriften av taxeringslängderna för varje särskilt taxeringsdistrikt genom magistratens försorg hållas de skattskyldiga till handa och påföljande år överlämnas till vederbörande ordförande i det årets taxeringsnämnder.

3 mom. Sedan jämlikt 20 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt blivit bestämt, efter vilket procenttal skatten skall under året utgå, har på landet häradskrivaren och i stad vederbörande tjänsteman att ofördröjligen uträkna och i huvudskriften till taxeringslängderna införa de avgifter, som på grund av taxeringsnämndernas beslut skola påföras, varvid i särskilda kolumner skola införas den skatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 1 mom. i nyssnämnda förordning, och den skatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 2 mom. i samma förordning.

Tillika åligger det nämnda tjänstemän att genom granskning av taxeringslängderna efterforska möjligen förelupen misskrivning eller annan oriktig anteckning och till kronans ombud hos prövningsnämnden så fort ske kan skriftligen framställa de anmärkningar, vartill granskningen givit anledning.

Senast den 15 juli skall för varje fögderi och stad sammandrag av taxeringslängderna insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, på landet omedelbart av vederbörande häradskrivare och i stad genom magistratens försorg. Vid underlåtenhet härutinnan är den tjänsteman, vilkens försumlighet föranlett inträffat dröjsmål, förfallen till böter av tre kronor för varje dag, varmed den bestämda tiden överskrides.

4 mom. Efter uppördens avslutande och senast den 16 december skall huvudskriften av taxeringslängderna insändas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, på landet omedelbart av häradskrivaren och i stad genom magistratens försorg.

47 §.

1 mom. Alla prövningsnämndens beslut skola — — — bör ske. Taxering, som till följd av prövningsnämndens beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas såväl uti den avskrift av vederbörande taxeringslängd, som jämlikt stadgandet i 36 § 2 mom. andra stycket inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som ock i huvudskriften till samma längd, sedan denna jämlikt föreskriften i 36 § 4 mom. dit inkommit, och skall jämväl för varje prövningsnämndens sammanträde — — — med sin underskrift å såväl båda de nämnda exemplaren av taxeringslängderna som — — — tillägg.

2 mom. De hos prövningsnämnden — — — verkställande.

Efter uppbördens avslutande och senast den 16 december skola samma längder återställas till Kungl. Maj:ts befallningshavande av vederbörande häradsskrivare och magistrat.

Den i 36 § 2 mom. andra stycket omförmälda avskriften av taxeringslängderna skall för varje lögderi och stad inom en vecka, efter det huvudskriften av samma längder jämlikt 36 § 4 mom. inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande, genom befallningshavandens försorg återställas till vederbörande häradsskrivare och magistrat för att där förvaras.

De i 36 § 1 mom. omförmälda avskrifterna — — — föregående året skola kvarstanna i förvar hos Kungl. Maj:ts befallningshavande.

54 §.

3 mom. Kommun, som — — — angivas.

Det åligger Kungl. Maj:ts befallningshavande att senast den 20 juli varje år — — — av statsmedel gottgjord.

7 mom. Häradsskrivare äga att för de avskrifter, som det enligt 36 § 2 mom. första stycket åligger dem att upprätta, undfå ersättning med en krona arket.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utlåtanden
över förslaget
rörande debiteringsarbetet.*

Samtliga över förslaget hörda myndigheter och korporationer hava i allt väsentligt lämnat detsamma utan erinran, därvid emellertid *länsstyrelsen i Östergötlands län* ifrågasätter lämpligheten av att, innan grundlinjerna för en ny organisation av taxeringsväsendet äro uppdragna, vidtagna förändringar i författningar, som givetvis i sammanhang med den nya organisationens genomförande behöva i det stora hela underkastas en genomgripande bearbetning.

*Departements-
chefen.*

I enlighet med den åsikt, som av föredraganden uttalats vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 27 juli 1923 av frågan om upptagande av utredningsarbetet för taxeringsväsendets omorganisation, håller även jag före, att de olägenheter i fråga om debiteringsarbetet, som framträtt såsom följd av den förut omnämnda ändringen av 20 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, böra om möjligt undanröjas redan vid 1924

års riksdag. Då det av de sakkunniga i sådant avseende framlagda förslaget i stort sett synes kunna läggas till grund för framställning till riksdagen, har jag låtit underkasta detsamma bearbetning för iakttagande av de erinringar mot förslaget, som ansetts böra beaktas. Såsom jag senare torde få närmare utveckla, har jag även ansett frågan om åtgärder till förebyggande av försening av taxeringsnämndernas arbete böra föreläggas innevarande års riksdag. De sakkunnigas förslag i detta ämne har jämväl överarbetats i syfte bland annat att sammanföra de båda förslagen till ändring i taxeringsförordningen till ett författningsförslag.

Då jag nu går att redogöra för det förslag, som enligt min uppfattning bör framläggas för riksdagen, skall jag först behandla de delar, som avse debiteringsarbetet och vad därmed sammanhänger, samt därvid efter paragrafföljden i det remitterade förslaget rörande debiteringsarbetet behandla de ändringar, som ansetts böra vidtagas i de sakkunnigas förslag.

29 § 2 mom.

De sakkunniga hava föreslagit sådan ändring av detta moment, att *dels* hänvisningen till 36 § 4 mom. förändrats att gälla motsvarande delar av 36 § i den av de sakkunniga föreslagna lydelsen och *dels* momentets andra stycke, som med de sakkunnigas förslag rörande 36 § icke längre vore erforderligt, uteslutits.

Såsom jag vid behandlingen av 36 § kommer att anföra, anser jag i fråga om städer med magistrat, utom Stockholm, allenast en avskrift av taxeringslängderna behöfelig och har låtit 36 § undergå därav föranledd omredigering. Den i förevarande moment förekommande hänvisningen till vissa delar av 36 § bör i motsvarande grad förändras, varjämte momentets hittillsvarande andra stycke bör bibehållas i vad detsamma avser rätt för debiteringsförrättare i stad med magistrat att under viss tid få till läns bekomma den avskrift av fastighetstaxeringslängden, som av magistraten skall överlämnas till taxeringsnämndens ordförande. Momentet har omarbetats i enlighet härmed.

36 §.

De sakkunnigas förslag till ändrad lydelse av denna paragraf innebär huvudsakligen, *att* icke allenast i fögderierna utan även i städer med magistrat, utom Stockholm, häradsskrivaren och vederbörande tjänsteman i stad skola ombesörja två avskrifter av taxeringslängderna, *att* dessa avskrifter skola upprättas omedelbart efter längdernas mottagande från taxeringsnämndernas ordförande och senast den 15 juni expedieras, den ena avskriften till länsstyrelsen för att å landskontoret granskas av kronoombudet hos prövningsnämnden och den andra avskriften till vederbörande myndighet för att framläggas för offentlig granskning, *att* avgiftspåföringen skall verkställas allenast i huvudskriften av taxeringslängderna, vilka skola av debiteringsförrättaren behållas, till dess uppbörden avslutats, och därefter

insändas till länsstyrelsen, samt att sammandrag av taxeringslängderna inom länen skall av vederbörande debiteringsförrättare eller magistrat insändas till länsstyrelsen senast den 15 juli i stället för såsom hittills före den 20 juni.

Uti några av de avgivna yttrandena hava uttalats vissa betänkligheter mot förslaget, att avskrifterna av taxeringslängderna icke längre skola innehålla uppgift om de uträknade utskyldsbeloppen, väl icke så mycket ur de skattskyldigas synpunkt som av andra skäl. Så anför exempelvis *länsstyrelsen i Uppsala län*, att för taxeringen till B-skatt för bolag erforderlig uppgift om de för föregående år påförda kronoutskylderna icke kan vinnas ur den tillgängliga avskriften av det föregående årets taxeringslängd samt att längdföraren hos prövningsnämnden icke blir i tillfälle att i prövningsnämndens särskilda längder införa den enligt taxeringsnämndernas beslut utgående bevillningen samt inkomst- och förmögenhetsskatten.

Häremot må erinras, att kännedom om de uträknade utskyldsbeloppen i och för taxeringen till B-skatt kan utan nämnvärd omgång vinnas antingen direkt ur uppbördsböckerna eller genom uträkning av utskyldsbeloppen, i mån så erfordras med användande av den skatteberäkningstabell, som för ifrågavarande år kommit till användning. Införandet i prövningsnämndens särskilda längder av de enligt taxeringsnämndernas beslut utgående utskyldsbeloppen torde hava betydelse huvudsakligen för angivandet av den sammanlagda ökning eller minskning av utskyldsbeloppen, som blivit följden av prövningsnämndens beslut. Då upplysning härom även framgent torde vara av intresse, synes det mig böra ingå i längdförarens äligganden att efter uträkning för varje särskilt fall införa utskyldsbeloppen enligt taxeringsnämndernas beslut, liksom det åligger honom att införa de avgifter, som skola utgå enligt prövningsnämndens beslut. Uttryckligt stadgande härom torde icke vara erforderligt, då av gällande formulär till prövningsnämndens längder framgår, att de debiterade beloppen enligt taxeringsnämndernas beslut skola införas. Den ökning av arbetet, som härav blir en följd, torde vara alltför obetydlig för att föranleda en annan anordning.

Mot förslaget att kronoombudet hos prövningsnämnden skall verkställa sin granskning med ledning av en avskrift i stället för huvudskriften av taxeringslängderna har av *länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län* invänts, att erfarenheten givit vid handen, att felaktigheter i avskrifterna även med noggrann kollationering äro svåra att undvika. Denna invändning anser jag icke förtjäna avseende. Det synes mig tvärtom betänkligare att, om felaktigheter i avskrifterna verkligen äro så svåra att undvika, grunda uppläggandet av uppbördsboken på en avskrift, till vilken länsstyrelserna hysa så ringa tilltro, och torde de sakkunnigas förslag att låta huvudskriften direkt ligga till grund för uppbördsboken under angivna förhållanden innebära en fördel framför nuvarande anordning.

Uti vissa utlatanden, däribland det av *riksräkenskapsverket* avgivna, framhålles såsom en olägenhet av de sakkunnigas förslag, att kronoombudet hos prövningsnämnden icke skulle bliva i tillfälle genomgå avgiftspåföringen före prövningsnämndens sammanträde, men har samtidigt uttalats, att denna olägenhet torde vara av underordnad betydelse i jämförelse med de fördelar i andra avseenden, såsom bland annat i fråga om utsträckningen av tiden för kronoombudets granskning, som förslaget innebure. I vissa utlåtanden har därjämte anförts, att den utsträckta tiden för debiteringens verkställande torde bereda debiteringsförrättarna större möjlighet att undvika fel vid debiteringen, enär arbetet efter den föreslagna ordningen icke skulle behöva forceras på samma sätt som förut.

Jag hyser inga betänkligheter mot borttagande av nu föreliggande möjlighet till kronoombudens granskning av själva avgiftspåföringen före prövningsnämndernas sammanträden, men förutsätter därvid, att kronoombuden skola låta sig angeläget vara att granska icke blott de taxerade beloppen utan även de beskattningsbara beloppen.

Med avseende å städer med magistrat, utom Stockholm, har jag på grund av erinringar, bland annat från *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, mot förslaget att ålägga städernas debiteringsförrättare att upprätta ytterligare en avskrift av taxeringslängderna utöver den avskrift, som hittills skolat verkställas, ansett angeläget att söka finna en anordning, varigenom denna andra avskrift skulle undvikas. Detta synes möjligt genom att man låter de skattskyldiga taga del av huvudskriften av taxeringslängderna i stället för såsom nu en avskrift. Den avskrift, som enligt nuvarande anordning avses för de skattskyldigas granskning, kan i stället användas för granskning av kronoombudet hos prövningsnämnden. Någon nämnvärd olägenhet torde icke kunna befaras därav, att debiteringsförrättaren under någon tid kommer att avvara huvudskriften, synnerligast som genom lämpliga anstalter denna tid torde kunna nedbringas till en obetydlighet. Jag har låtit omarbета förevarande paragraf i enlighet härmed.

Med denna anordning torde någon åtgärd icke erfordras med anledning av framställning från *mantalskommisarien i Göteborg* om undantagsbestämmelser för staden i sådant avseende, att någon avskrift av taxeringslängderna för staden icke skulle behöva insändas till länsstyrelsen, men att i stället huvudskriften till längderna skulle efter verkställd avgiftspåföring dit insändas före den 15 juli.

I övrigt hava endast vissa redaktionella förändringar vidtagits i paragrafens avfattning.

Riksräkenskapsverket har erinrat, att i förevarande paragraf borde bibehållas nu gällande stadgande om att med mantalslängderna skola till länsstyrelsen insändas även de till samma längder hörande handlingar. Dessa handlingar torde emellertid icke behövas för den på kronoombudet hos prövningsnämnden ankommande granskningen av taxeringarna. Jag har därför ansett berörda erinran icke böra föranleda ändring i förslaget.

47 och 54 §§.

Dessa paragrafer hava omarbetats till överensstämmelse med den av mig förordade nya lydelsen av 36 §, varjämte i anledning av erinringar från *överståthållarämbetet* och *riksräkenskapsverket* smärre redaktionella förändringar i 47 § vidtagits.

I likhet med de sakkunniga anser jag önskvärt, att den föreslagna ändrade ordningen för debiteringsarbetet kan tillämpas redan innevarande år.

Frågan om
förebyggande
av försening
av taxerings-
nämndernas
arbete.

Jag skall nu behandla frågan om åtgärder till förebyggande av försening av taxeringsnämndernas arbete.

Innebörden
av de sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava i sin med skrivelse den 26 januari 1924 överlämnade promemoria framhållit, att taxeringsnämndernas arbetsbörda under senaste åren avsevärt vuxit, beroende huvudsakligen på ökning av antalet deklarationer och övriga taxeringsuppgifter samt på de nya författningsbestämmelser, som under senare tid tillkommit. Enär det måste anses vara av vikt för ett gott taxeringsarbete, att de därmed sysselsatta organen ägde erforderlig tid till sitt förfogande, och då det icke lämpligen kunde ifrågakomma att låta taxeringsnämndernas arbete inom länen fortgå efter den nu föreskrivna tiden för dess avslutande, nämligen den 15 maj, samt möjligheten att genom organisatoriska åtgärder minska nämndernas arbetsbörda icke kunde bedömas förrän efter slutförandet av de sakkunnigas utredningsuppdrag rörande taxeringsväsendets omorganisation, hava de sakkunniga förordat, att taxeringsnämnderna skulle beredas möjlighet att börja sitt arbete på en tidigare tidpunkt, än för närvarande kunde ske. Det av de sakkunniga i sådant ändamål framlagda förslaget innefattar huvudsakligen, att deklarationer enligt 2 § 1 mom. i taxeringsförordningen skola vara avlämnade senast den 15 februari (nu före den 1 mars), att sådana uppgiftspliktiga, vilkas räkenskapsår tilländagår under tiden från den 15 februari till månadens utgång, ävensom de, som enligt lag äro pliktiga föra handelsböcker, bolag m. fl. äga att efter anmälan om hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari åtnjuta anstånd till senast den 31 mars (nu före den 15 april), att annan uppgiftsskyldig må undantagsvis, i händelse synnerliga skäl prövas föreligga, av taxeringsnämndens ordförande erhålla anstånd efter därom gjord ansökan till senast den 15 mars (motsvarande stadgande saknas för närvarande), att uppgifter, som enligt 11 § i taxeringsförordningen skola avgivas utan anmaning, skola vara avlämnade senast den 15 februari (nu före den 1 mars), samt att mantalslängden skall på landet och i stad utom Stockholm och Göteborg vara avlämnad till taxeringsnämndens ordförande senast den 1 mars eller i fråga om svårskött distrikt efter medgivande av länsstyrelsen senast den 15 mars (nu för alla distrikt senast den 25 mars), för vilket syftemåls

vinnande de för längdens avlämnande till pastor för granskning och för längdens återställande av denne nu gällande tiderna i motsvarande mån ändrats.

De sakkunniga hava jämväl föreslagit sådan ändring av den för staden Göteborg gällande särskilda mantalsskrivningsföreläggningen, att mantalsskrivningen därstädes skall vara avslutad senast den 1 mars (nu senast den 15 mars).

Uti 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring hava de sakkunniga föreslagit sådan ändring, att tiden för pensionsförteckningens avlämnande till taxeringsnämndens ordförande icke längre göres beroende av tiden för mantalsslängdens avlämnande i de särskilda fallen, utan bestämmas lika för alla distrikt till »senast den 25 mars».

Uti de flesta av de avgivna utlåtandena har de sakkunnigas uppfattning om behovet av åtgärder till förebyggande av försening av taxeringsarbetet bekräftats.

Länsstyrelserna hava i allmänhet yttrat sig i tillstyrkande riktning. Vissa av dem hava dock framställt erinringar mot olika delar av förslaget.

Länsstyrelserna i Uppsala, Kristianstads, Malmöhus, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län hava icke haft något att erinra mot ifrågavarande förslag.

Överståthållarämbetet, som yttrat sig allenast om förslaget rörande ändring i taxeringsföreläggningen, anför, att ur allmänhetens synpunkt knappast någon befogad erinran torde kunna göras mot förslaget om den allmänna deklarationstidens avkortning till den 15 februari, men att svårighet helt visst skulle komma att möta för åtskilliga aktiebolag och andra större näringsidkare att avgiva deklaration med tillhörande handlingar före mars månads utgång. Taxeringsarbetet i Stockholm skulle emellertid på grund av taxeringskontorens befattning med den kommunala utskyldsdebiteringen och den tid, då mantalsslängden bleve tillgänglig för taxeringskontoren, knappast vinna något som helst på en förkortning av den allmänna deklarationstiden, men vore det en viss fördel, om de bokföringskyldiga kunde i större utsträckning än hittills medhinna fullgörandet av sin deklarationsskyldighet inom den föreslagna tiden.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som vitsordar de av de sakkunniga påpekade olägenheterna med de ofta inträffande förseningarna i taxeringsarbetet, förordar i huvudsak förslaget om ändrad tid för deklarationsskyldighetens fullgörande med viss erinran i fråga om rätten till anstånd efter ansökan samt har icke något att erinra mot förslaget om ändrad tid för mantalsslängdens avlämnande. Däremot ställer sig länsstyrelsen tveksam om lämpligheten av förslaget att fastighetstaxeringslängderna skola vara avlämnade av taxeringsnämndens ordförande femton dagar tidigare än inkomsttaxeringslängderna och förmenar, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag rörande ändrad ordning för inkomst- och förmögen-

Utlåtanden
över förslaget
rörande före-
byggande av
försening i
taxerings-
arbetet.

hetsskattens debitering kommer att bereda vederbörande debiteringsförrättare sådan lättnad i arbetet, att ett tidigare avlämnande av fastighetslängderna icke ur denne tjänstemans synpunkt kan anses påkallat. Länsstyrelsen hemställer därför, att fastighetslängderna skola avlämnas senast den 20 maj.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har icke någon väsentlig erinran mot förslaget, men hemställer om utsträckning av den tid, inom vilken i särskilda fall anstånd med deklarations avgivande må på ansökning medgivas, från den 15 mars till den 31 mars.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ifrågasätter lämpligheten av att företaga ändringar i stadgandena om taxeringsförfarandet, innan utredningsarbetet rörande taxeringsväsendets omorganisation avslutats. Att de föreslagna åtgärderna komme att leda till åsyftat resultat, vore icke alldeles givet, men däremot vore tämligen påtagligt, att vissa olägenheter kunde vållas därav. Länsstyrelsen, som framställer vissa erinringar beträffande deklarationstiden, förordar slutligen en föreskrift därom, att taxeringsnämndernas arbete, utom vad angår Stockholms stad, ovillkorligen skall vara avslutat senast den 30 april och att taxeringshandlingarna skola vara avlämnade till vederbörande taxeringsförrättare inom fem dagar därefter, samt förmenar anledning finnas för antagande, att en sådan föreskrift skall kunna efterlevas, därest taxeringsnämndernas ordförande i början eller förra hälften av mars månad erhålla tillgång till mantalslängden och den huvudsakliga delen av det väsentliga uppgiftsmaterialet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har mot förslaget om ändring i taxeringsförordningen icke haft erinran att göra annat än i tvenne detaljfrågor. Beträffande den föreslagna ändringen i mantalsskrivningsförordningen vill länsstyrelsen med hänsyn till vissa betänkligheter, som framförts av några häradsskrivare i länet, hemställa, att tiden, inom vilken mantalslängden skall avlämnas till pastor, fastställas till den 14 februari och att för distrikt, där särskilda förhållanden därtill föranleda, anstånd må av länsstyrelsen beviljas, dock ej längre än till februari månads utgång. Skulle genom en sådan ändring taxeringsarbetet för visst distrikt bliva något försenat, syntes detta knappt medföra någon olägenhet, då i allt fall häradsskrivarens arbete med längdernas avskrivande måste ske successivt och det tillika för den på kronombudet hos prövningsnämnden ankommande granskningen icke erfordrades, att alla längder inkomme samtidigt, utan vore tillräckligt, att längder inom den 15 juni inkomme till så stort antal, att de för granskningen tillgängliga arbetskrafterna omedelbart kunde få full sysselsättning.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har icke haft annat att erinra än att den föreslagna tiden för mantalslängdens avlämnande till taxeringsnämndens ordförande svårligen kan, så länge prästerskapets granskning av mantalslängderna måste bibehållas, inskränkas mer än till den 10 mars, under förutsättning dels att tiden för prästerskapets granskning något

avknappas och dels att länsstyrelsen må under vissa förhållanden medgiva utsträckning av tiden.

Länsstyrelsen i Kalmar län, som anser det synnerligen önskligt, att taxeringsnämnderna måtte erhålla längre tid till fullgörande av sitt makt-påliggande och ofta mycket omfattande arbete, håller för antagligt, att de föreslagna åtgärderna skola leda till att även i de större och besvärligare taxeringsdistrikten taxeringsnämnderna hinna utan forcering avsluta sina arbeten inom föreskriven tid. Enär förslaget om förkortning av tiden för avgivande av deklARATIONER och uppgifter enligt 11 § i taxeringsförordningen syntes kunna genomföras utan mera avsevärda olägenheter för de uppgiftspliktiga, ville länsstyrelsen tillstyrka förslaget om ändring av taxeringsförordningen. Jämväl förslaget om ändring av § 11 i mantals-skrivningsförordningen har tillstyrkts av länsstyrelsen, som därvid framhållit, att förslaget visserligen medförde nödvändigheten för vederbörande mantalsskrivningsförrättare att redan före mantalslängdens överlämnande till taxeringsnämndens ordförande ombesörja det dublettexemplar av mantalslängden, som skall förvaras å häradsskrivarekontoret, men att den omläggning av arbetet, som tilläventyrs härav förorsakas, icke torde medföra oöverbinnerlig svårighet. Mot förslaget till ändring av 14 § i lagen om allmän pensionsförsäkring har länsstyrelsen intet att erinra.

Länsstyrelsen i Gotlands län anser inga nämnvärda olägenheter böra möta genom de föreslagna avkortningarna i deklARATIONSTIDERNÄ och, även om förslaget beträffande mantalslängdens avlämnande kunde medföra en del olägenheter, syntes dessa likväl icke vara av den omfattning, att de borde utgöra hinder för förslagets genomförande. Mot den ifrågasatta bestämmelsen om fastighetstaxeringens avslutande före april månads utgång har länsstyrelsen erinrat, att härav kunde föranledas uppdelning av arbetet inom taxeringsnämnd på flera sammanträden, än eljest vore nödigt.

Länsstyrelsen i Blekinge län finner förslaget om ändrade tider för deklARATIONERNÄ avlämnande innebära en stor förbättring av hittills gällande bestämmelser, men uttalar önskvärldheten av att enskilda skattskyldiga, som äro skyldiga föra handelsböcker och vilkas räkenskapsår tilländagår senast den 1 februari, må erhålla anstånd till den 31 mars endast efter medgivande av taxeringsnämndsordföranden, enär i det övervägande antalet fall, där anstånd för det närvarande begagnas efter blott anmälan om hinder, utan att detta styrkes, sådant anstånd är obehövdigt. Ehuru vissa betänkligheter mot förslaget om avknappning av tiden för mantalslängdens avlämnande yppats hos vissa av länsstyrelsen hörda mantalsskrivningsförrättare, har länsstyrelsen intet att erinra häremot, enär den föreslagna bestämmelsen om anstånd beträffande svårskött distrikt synes tillräcklig.

Länsstyrelsen i Hallands län anser förslaget om inskränkning av tiden för avlämnandet av deklARATIONER och andra uppgifter till den 15 februari vara ägnat att bereda taxeringsnämnderna möjlighet att börja sitt arbete

ungefär fjorton dagar tidigare än nu är fallet och, enär denna förkortning av deklarationstiden synes icke kunna innebära någon mera betydande olägenhet för deklaranterna, tillstyrker länsstyrelsen dess genomförande. Länsstyrelsen förmäler sig vidare tillmäta förslaget till ändringar i mantalsskrivningsförordningen stor vikt och tillstyrker såväl detta som ock förslaget till ändring i pensionsförsäkringslagen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vitsordar de av de sakkunniga anmärkta förhållandena beträffande taxeringsarbetets försenande och anser de sakkunnigas förslag att bereda taxeringsnämnderna längre tid för arbetet ägnat att undanröjda olägenheterna av förseningen. Ett mindre forcerat arbete skulle säkerligen även hava ett gott inflytande å själva arbetsresultatet. Den föreslagna inskränkningen av deklarationstiden för andra än bokföringspliktiga till den 15 februari och för dem, som äro skyldiga föra handelsböcker, till den 31 mars, torde, anser länsstyrelsen, för det stora flertalet deklarationsskyldiga icke medföra någon olägenhet. Emellertid gäve erfarenheten vid handen, att de allra flesta skattskyldiga, vilka kunna erhålla anstånd, i största möjliga utsträckning utnyttja anståndstiden utan att tillräckliga skäl därtill alltid föreligga. Det vore därför befogat att avkorta anståndstiden till den 15 mars med rätt för taxeringsnämndens ordförande att i trängande fall efter särskild prövning medgiva ytterligare anstånd till den 31 mars eller beträffande vissa grupper skattskyldiga, såsom försäkringsbolag, företag med verksamhet i utlandet o. d., i fall av behov ända till den 15 april. I övrigt föranledde förslaget om ändring i taxeringsförordningen icke någon erinran. — Ehuru länsstyrelsen befarar, att det skall visa sig omöjligt eller åtminstone föränt med stora svårigheter för häradsskrivarna att till den 9 februari kunna avlämna mantalslängderna till pastor och att därför undantagsbestämmelsen om uppskov till den 23 februari kommer att för ett stort antal distrikt bliva regel, vill länsstyrelsen, enär erfarenheterna från andra län gå i annan riktning, likväl icke motsätta sig förslaget om ändring i mantalsskrivningsförordningen. — Den föreslagna redaktionella ändringen av 14 § i lagen om allmän pensionsförsäkring har icke givit anledning till erinran av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län finner förslaget vara ägnat att förekomma den hittills kännbara olägenheten av taxeringsarbetets försening hos taxeringsnämnderna utan att äventyra arbetets noggrannhet och resultatets riktighet samt därjämte vara av beskaffenhet att praktiskt kunna genomföras.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser någon förkortning av deklarationstiden icke böra ifrågakomma, enär en sådan skulle försvåra fullgörandet av deklarationsskyldigheten och minska deklarationernas tillförlitlighet. Länsstyrelsen håller ock före, att, om taxeringsmynpdigheterna på ett tidigt stadium påbörjade taxeringsarbetet, så snart en såsom arbetsmaterial tillräcklig del av uppgifterna ingått, i stället för att såsom nu i

allmänhet torde vara fallet avvakta ingången av samtliga uppgifter, och successivt fortsatte arbetet, detta i allt fall borde kunna vara avslutat inom i förslaget angiven tid. Förslaget om rätt att i särskilt fall erhålla anstånd efter ansökning hos taxeringsnämndens ordförande syntes värt beaktande. Beträffande förslaget i övrigt hade länsstyrelsen icke funnit anledning till erinran.

Landskamreraren har anmält avvikande mening under uttalande, att de föreslagna ändringarna syntes väl ägnade att motverka förseningar i taxeringsarbetet och i övrigt möjliggöra ett tidigare avslutande av det samma, vadan han ansåge förslagen böra tillstyrkas.

Länsstyrelsen i Örebro län, som håller före, att de föreslagna ändringarna beträffande tiden för avlämnande av deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter icke skola välla de uppgiftsskyldiga någon olägenhet och att förslagen om tidigare avlämnande av mantalslängder och fastighetslängder kunna genomföras, tillstyrker de sakkunnigas förslag utan annan ändring, än att den föreslagna rätten om anstånd med deklARATIONENS avgivande efter medgivande av taxeringsnämndens ordförande i händelse av synnerliga skäl bör utgå, varjämte stadgandet om rätt till anstånd för bokföringsskyldiga anses böra i visst avseende omformuleras.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har icke haft annan erinran mot förslaget, än att till 14 § tredje stycket av taxeringsförordningen borde göras det tillägg, att ordförande ägde rätt att undantagsvis, i händelse av synnerliga skäl och därest avslutandet av taxeringsnämndens arbeten därigenom icke fördröjdes, medgiva anstånd med avlämnandet av sådan deklARATION, som i 14 § andra stycket omförmäles, till senast den 15 april.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser i fråga om deklARATIONSTIDEN, att anstånd efter prövning av taxeringsnämndens ordförande möjligen bör medgivas ända till den 1 april. Beträffande tiden för mantalslängdens avlämnande anför länsstyrelsen, att det givetvis är angeläget, att mantalslängden så tidigt som möjligt överlämnas till taxeringsnämndens ordförande. Då det dock kan befaras, att det i många fall kommer att möta svårighet för längdens avlämnande till pastor redan den 9 februari, ifrågasätter länsstyrelsen, om icke mantalsskrivningsförrättningarna borde få taga sin början redan den 1 november. I övrigt har länsstyrelsen icke haft något att erinra.

Länsstyrelsen i Västerbottens län finner i likhet med de sakkunniga högeligen nödvändigt, att åtgärder så långt möjligt vidtagas för att taxeringsnämnderna må kunna avsluta sina arbeten tidigare än för närvarande. Under senare år och med nuvarande för taxeringsarbetet gällande bestämmelser hade det inom länet varit rätt så vanligt, att taxeringsnämndernas arbeten avslutats långt efter den i lag föreskrivna tiden. Även prövningsnämndens arbete hade särskilt vid första tillämpningen av nya skattelagar men även eljest måst utsträckas över den anslagna tiden. Länsstyrelsen, som framhåller önskvärdheten av förenklingars vidtagande vid

utarbetandet av förslag till ny taxeringsförordning, har mot de sakkunnigas förslag till ändring av taxeringsförordningen icke haft annan erinran än att, om överhuvud en förkortad deklarationstid anses böra komma till stånd, denna åtgärd bör konsekvent genomföras utan medgivande av den särskilda rätt till anstånd efter prövning av taxeringsnämndens ordförande, som föreslagits. Ehuru länsstyrelsen ställt sig något tveksam, huruvida det kan bliva möjligt för häradskrivare och mantalsskrivningsförrättare i stad att medhinna mantalslängdens färdigställande till den 1 mars, har länsstyrelsen icke velat framställa någon erinran mot förslaget i denna del, enär samtliga i länet hörda häradskrivare och magistrater icke i huvudsak haft något att invända mot detsamma och då i vissa fall anstånd till den 15 mars kan medgivas i händelse av behov för visst distrikt.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser de föreslagna ändringarna vara väl ägnade att befordra det med dem avsedda syftmålet och, då några praktiska olägenheter av de förkortade tiderna för mantalslängdens avlämnande till taxeringsmyndigheterna eller för deklarationernas avgivande ej torde vara att befara, tillstyrker länsstyrelsen förslagen härutinnan. Enär det synes vara av vikt, att pensionsförteckningen är taxeringsnämnden tillhanda åtminstone andra veckan i mars, när sammanträdena borde kunna börja, och då någon svårighet att hava förteckningen färdig vid denna tidpunkt icke torde föreligga, ifrågasätter länsstyrelsen sådan ändring av 14 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, att förteckningen bör avlämnas exempelvis senast den 8 mars.

Magistraten och stadsfullmäktige i Göteborg åberopa följande av mantalskommisarien Otto Graffman avgivna yttrande:

»Under de senare åren hava taxeringsnämnderna här i staden i regel icke avslutat sina arbeten inom den i taxeringsförordningen därför bestämda tiden. Orsaken härtill är att söka uteslutande i den omständigheten, att taxeringsarbetet försvårats och ökats i sådan omfattning, att det icke varit möjligt att med nuvarande organisation av taxeringsväsendet utföra arbetet inom den tid, som för ändamålet stått till buds. Även inom landet i övrigt torde förhållandet hava varit i stort sett enahanda.

Det dröjsmål med taxeringsarbetets färdigställande, som sålunda ägt rum, har såsom påvisats medfört olägenheter, vilkas undanrödjande befunnits nödvändigt. I likhet med de sakkunniga håller jag före, att så icke lämpligen kan ske utan genom att för taxeringsarbetet anvisa längre tid än den nuvarande, vilket åter påkallar, att det material, å vilket taxeringen skall grundas, ställes till taxeringsnämndernas förfogande tidigare än för närvarande. Detta innebär, att såväl de uppgifter, vilka skola avlämnas för skattskyldigs egen eller för annans taxering, som ock mantalslängden och stommen till förteckning över avgifterna för den allmänna pensionsförsäkringen måste vara för taxeringsnämnderna tillgängliga tidigare än nu är fallet.

Enligt de sakkunnigas förslag till lydelse av 14 § taxeringsförordningen skall deklaration på grund av 2 § 1 mom. taxeringsförordningen vara av-

lämnad senast den 15 februari i stället för, såsom nu är stadgat, före den 1 mars. Omfattar deklaration jämlikt 3 § sista stycket räkenskapsår, som går till ända efter den 15 februari, eller möter eljest för den, som enligt lag är skyldig att föra handelsböcker, eller för delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari, skall senast samma dag skriftlig anmälan därom göras hos ordföranden i taxeringsnämnden, varefter deklarationen skall avlämnas så fort ske kan och i varje fall senast den 31 mars (för närvarande före den 15 april). Den ifrågasatta inskränkningen av deklarationstiden omfattar alltså en halv månad. I stort sett torde ändringen icke komma att för de deklarationsskyldiga, som här äro i fråga, medföra mera avsevärda olägenheter. Visserligen kan det antagas, att för vissa av dem, exempelvis försäkringsbolag och representanter för utländska firmor, skola uppkomma svårigheter, vilka måhända icke låta sig lösas utan genom ändring eller omläggning i bokföringssättet, men då antalet dylika deklarationsskyldiga torde vara relativt litet och den föreslagna ändringen är nödvändig för tillgodoseende av ett viktigt allmänt (statligt såväl som kommunalt) intresse, synes tvekan om dess genomförande icke böra råda. Jag anser mig därför böra tillstyrka de sakkunnigas förslag till lydelse av första och andra styckena i 14 § taxeringsförordningen, dock med den anmärkning, att det torde hava varit lyckligare, om den nuvarande avfattningen bibehållits utan andra ändringar, än som betingats av de nya tidsgränserna. Därigenom skulle det hava klarare framstått, att den deklarationsskyldige i och med ingivandet av uppskovsanmälan inom därför stadgad tid äger rätt att njuta anstånd med deklarationens avlämnande. För undvikande av missförstånd från de skattskyldigas sida hade det måhända också varit lämpligt att i 14 § andra stycket efter orden: 'som går till ända efter den 15 februari' tillagts: 'men före den 1 mars'.

De sakkunniga hava jämväl föreslagit införande i 14 § taxeringsförordningen av ett nytt stadgande, i syfte att därigenom bereda andra uppgiftspliktiga än de här förut nämnda möjlighet att erhålla anstånd med avlämnande av deklaration. Såsom förutsättning härför stadgas, att framställning göres hos taxeringsnämndens ordförande, som undantagsvis må, i händelse av synnerliga skäl, medgiva anstånd, och skall, där sådant medgivande lämnats, deklarationen avlämnas så fort ske kan och senast den 15 mars.

Till grund för förslaget anföres i motiven att, även om det kan antagas, att i regel särskild svårighet icke möter för de flesta uppgiftsskyldiga att avlämna deklaration den 15 februari, oöverkomliga hinder härför dock kunna möta, vilka kräva en utsträckning av deklarationstiden.

Enligt min mening har erfarenheten hittills icke givit vid handen, att för icke bokföringsskyldiga skulle förefinnas behov av utsträckt deklarationstid. Anses den nuvarande deklarationstiden för de bokföringsskyldiga kunna utan väsentliga olägenheter inskränkas, så bör väl detsamma gälla även beträffande de icke bokföringsskyldiga. Härmed vill jag emellertid icke bestrida riktigheten av de sakkunnigas påstående, att oöverkomliga hinder kunna uppstå för uppgiftspliktig att i rätt tid avlämna deklaration, men håller före, att förhållandet redan genom nuvarande bestämmelser vunnit behörigt beaktande. De hinder, som de sakkunniga här asyfta, torde i allt väsentligt sammanfalla med vad enligt 18 § taxeringsförordningen må anses såsom giltig ursäkt för underlåtenhet att inom föreskriver tiden avlämna uppgift. At detta begrepp har nämligen hittills tillämpad

praxis som bekant givit en rätt vidsträckt och för de skattskyldiga förmanlig tolkning.

I sin praktiska tillämpning skulle det föreslagna stadgandet understundom komma att ställa beskattningsmyndigheterna inför nästan oösliga uppgifter. Så skulle exempelvis bliva förhållandet, om den uppgiftsskyldige vore mantalsskriven inom en kommun men dreve rörelse eller utövade yrke, därför han icke vore bokföringsskyldig, inom annan kommun. Han skulle i detta fall vara pliktig att söka anstånd hos taxeringsnämndens ordförande å vardera orten. Bifölles ansökningen av den ene ordföranden men avsloges av den andre och förmädde den uppgiftspliktige icke att å ort, där hans ansökan avslagits, i rätt tid ingiva deklaration, skulle han å det senare stället hava förlorat rätten till talan mot taxeringsnämndens beslut men icke å det förra. ehuru det i bada fallen gällde en och samma inkomst.

I händelse de sakkunniga skulle avse andra hinder än de, som böra hänföras till giltig ursäkt för underlåtenhet att avlämna deklaration, och anses det behöfligt att för de uppgiftsskyldiga, vilka därav kunna drabbas, utsträcka deklarationstiden, så böra dessa uppgiftspliktiga exakt karaktäriseras och åt dem inrymmas rätt till anstånd under samma tid och lika villkor, som gälla för de bokföringsskyldiga. Att för olika kategorier uppgiftsskyldiga stadga skilda tider och olika villkor för anstånds erhållande är ur praktisk synpunkt icke lämpligt och kan lätt föranleda misstag från de uppgiftspliktigas sida och tvekan hos beskattningsmyndigheterna i förekommande gränsfall, huruvida den uppgiftsskyldige skall hänföras till den ena eller den andra kategorien.

Slutligen anser jag mig böra framhålla, att det icke torde kunna anses vare sig formellt eller sakligt riktigt att till prövning och avgörande av taxeringsnämndens ordförande överlämna fråga, av vilkens utgång skattskyldigs rätt till talan mot taxeringsnämndens beslut kan bliva beroende.

Mot de föreslagna ändringarna i eller tilläggen till 13 §, 14 § tredje och fjärde styckena samt 16, 29, 30, 31 och 36 §§ taxeringsförordningen synes intet vara att erinra.

I överensstämmelse med vad jag här ovan anfört beträffande utsträckt deklarationstid för vissa andra uppgiftspliktiga än de i 14 § andra stycket omnämnda, anser jag, att det i förslaget till anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande införda tredje stycket bör utgå.

Beträffande ändringarna i 9 § av mantalsskrivningsförordningen för Göteborg samt i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring har jag intet att erinra. De däri omförmälda handlingarna hava nämligen, sedan tiden för mantalsskrivningen här i staden ändrats till likhet med övriga riket, årligen kunnat tillhandahållas å de av de sakkunniga nu föreslagna tiderna.

Vad slutligen angår de ifragasatta ändringarna i den allmänna mantalsskrivningsförordningen, så beröra dessa icke förhållandena här i staden och torde för den skull icke påkalla något yttrande från min sida.

Styrelsen för Sveriges häradskrivareförening, som uti en den 20 november 1923 till de sakkunniga avlåten skrivelse såsom lämpliga åtgärder för åstadkommande av att taxeringsnämndernas arbete påbörjas och avslutas tidigare, än nu är vanligt, förordat bland annat — förutom ett tidigare avlämnande av mantalslängden — att den i 14 § taxeringsförordningen

bestämda tiden för deklarationers avlämnande ändras till den 15 februari och att framför allt de i 11 § samma förordning omnämnda uppgifterna skola avlämnas så tidigt som möjligt och ej senare än den 15 februari, yttrar över det avgivna förslaget:

»Da de flesta av taxeringssakkunniga föreslagna ändringar äro i överensstämmelse med de uttalanden, häradsarkivarförbundens styrelse framfört uti sitt till taxeringssakkunniga avlätna yttrande i ärendet, har styrelsen icke anledning att i dessa avseenden göra några erinringar. Endast beträffande den tid, inom vilken mantalslängderna enligt sakkunnigas förslag skola av häradsarkivaren avlämnas till taxeringsnämndens ordförande, ställer sig styrelsen något tveksam. I regel torde nog inga större svårigheter möta i berörda hänseende, men hava en del kolleger med i mantalskrivningshänseende särskilt besvärliga fögderier uttalat starka bekymmer att även med åtnjutande av den föreslagna respittiden hinna avlämna mantalslängderna å utsatt tid. Därest emellertid taxeringssakkunnigas förslag i berörda hänseende icke av Eders Kungl. Maj:t anses böra frångås, vill styrelsen framhålla nödvändigheten av ett tillägg i mantalskrivningsförordningen, avseende att begränsa tiden för meddelandens avsändande mellan mantalskrivningsförrättarna. Hittills hava nämligen en del mantalskrivningsförrättare, företrädesvis i Stockholms stad, ända till i februari och mars uppskjutit avsändandet av dylika meddelanden, ett förfarande, som för de mantalskrivningsförrättare i landsorten, som därav berörts, medfört stora besvär och framför allt högst väsentligt försenat mantalslängdernas kompletterande. Ett tillägg i mantalskrivningsförordningen i berörda syfte har styrelsen tänkt sig böra erhålla ungefär följande lydelse:

»Meddelanden mellan mantalskrivningsförrättare angående mantalskrivning av icke kyrkskrivna personer eller andra mantalskrivningen rörande angelägenheter böra expedieras så fort ske kan efter mantalskrivningen och senast inom januari månads utgång.»

Vissa häradsarkivare och mantalskrivningsförrättare i stad, vilkas yttranden infordrats av vederbörande länsstyrelser, hava uttalat betänkligheter beträffande genomförbarheten av de sakkunnigas förslag ifråga om tiden för mantalslängdens avlämnande till pastor för granskning och till stöd härför åberopat bland annat arbetsbördans omfattning, särskilt i distrikt med rörlig befolkning, svårighet att medhinna upprättandet av det exemplar av mantalslängden, som skall kvarstanna å häradsarkivarekontoret, ävensom den i häradsarkivareförbundens yttrande berörda omständigheten, att meddelanden från andra mantalskrivningsdistrikt rörande flyttningar o. d. plägat avlätas vid sen tidpunkt. Åtskilliga andra mantalskrivningsförrättare, bland vilka må nämnas samtliga häradsarkivare i Kopparbergs och Västerbottens län, hava däremot förklarat hinder icke böra möta för genomförande av de sakkunnigas förslag; vissa av dem meddela jämväl, att mantalslängderna redan hittills på många ställen kunnat tillhandahållas taxeringsnämnderna före februari månads utgång.

Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän anför, att den föreslagna förkortningen av tiden för mantalslängdens upp-

rättande och kompletterande, som närmast synes avpassad efter landsbygdens förhållanden, för städernas vidkommande är alltför kraftig, enär hänsyn måste tagas icke allenast till den större rörligheten av städernas befolkning utan även till de övriga åligganden, som städernas mantalskrivningsförrättare, tillika redogörare för kronans uppbörd, hava att ombesörja jämsides med mantalsskrivningsarbetet. Föreningen föreslår, att den tid, inom vilken mantalslängden regelmässigt skall vara avlämnad till pastor för granskning, bestämmes olika för landet och för stad, där magistrat finnes, nämligen senast den 9 februari för landet och den 20 februari för stad, ävensom att tiden för längdens kompletterande efter återkomsten från pastor bestämmes för stad med magistrat till allenast fem dagar. Föreningen framhåller därjämte, att önskemålet om tidigare avlämnande av mantalslängd till taxeringsnämndens ordförande icke gör sig gällande med samma styrka i stad, där magistrat finnes, som å andra håll, enär praxis torde vara, att mantalsskrivningsförrättaren i sådan stad jämväl ombesörjer upplägget av taxeringslängd och förty städernas taxeringsnämnder icke skulle hava någon egentlig fördel av att erhålla mantalslängden tidigare till sig överlämnad.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund yttrar: Den intensitet i taxeringsarbetet, som på grund av skärpning av skattelagarna i avsikt att få fram den verkliga beskattningsbara inkomsten numera kan anses äga rum, medför förvisso för vinnande av ett tillförlitligt arbetsresultat, att en längre tid, än vad tidigare varit fallet, bör ställas till taxeringsnämndens förfogande. Det synes vara av intresse för såväl de enskilda som kommunerna och staten, att taxeringsarbetet ej på grund av för knapp tid måste göras mer summariskt än eljest och som följd härav ej bliva tillfredsställande. Då det visat sig, att nödig tid för taxeringen ej kan vinnas genom utsträckning av den tid, inom vilken taxeringsarbetet skall vara avslutat, återstår knappast något annat än att låta taxeringsarbetet börja tidigare. Den av de sakkunniga föreslagna deklarationstiden anser styrelsen sig emellertid icke kunna utan en viss tvekan tillstyrka. För enskilda inkomsttagare med fasta löner eller mer direkta inkomster torde icke föreligga några egentliga svårigheter att avlämna deklaration å ifrågasatt tid, varemot för lantbrukare i allmänhet och mindre näringsidkare, vilka icke äro skyldiga föra handelsböcker, tiden till den 15 februari är rätt kort. Pressas deklarationstiden alltför hårt, kan bliva nödvändigt för sistnämnda kategorier skattskyldiga att lägga om sitt räkenskapsår, så att detta utgår efter den 1 mars. Den föreslagna rätten till anstånd med deklarations avgivande för icke bokföringsskyldiga bör enligt styrelsens mening icke göras beroende på prövning av taxeringsnämndens ordförande utan för avsedda fall vara ovillkorlig efter anmälan om föreliggande hinder. Ur landskommunernas synpunkt finnes intet att erinra mot ändring av tiden för avlämnande av uppgift enligt kungörelsen den 3 november 1922 till ledning för statens, landstings, kom-

muns och annan menighets taxering till bevillning, så att denna tid bringas i överensstämmelse med den av de sakkunniga föreslagna allmänna deklarationstiden. Emot förslaget övriga delar vore intet att erinra.

Svenska stadsförbundets styrelse har, då förslaget om deklarationstidens förkortning ansetts icke beröra kommunernas intressen och då den föreslagna omläggningen av tiden för mantalslängdens avlämnande huvudsakligen är av teknisk natur, avstått från att yttra sig vidare över förslaget.

Av de handelskammare, som avgivit yttrande, är det endast *Gotlands handelskammare*, som lämnat förslaget utan erinran.

Smålands och Blekinge handelskammare, Skånes handelskammare, Handelskammaren i Göteborg, Handelskammaren i Karlstad samt Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare hava intet att erinra mot förslaget om förkortning av deklarationstiden för andra än bokföringspliktiga näringsidkare, bolag m. fl., varemot för de bokföringspliktiga och med dem jämställda den nuvarande deklarationstiden anses böra bibehållas utan ändring. Skånes handelskammare gör därvid uttalandet, att även för sistnämnda grupp förslaget visserligen är tekniskt möjligt att utföra, men likväl förenat med så betydande olägenheter för många näringsidkare, att någon ändring för dessa i fråga om deklarationstiden icke bör ifrågakomma.

Handelskammaren i Gävle, som anser vissa betänkligheter möta mot den för flertalet skattskyldiga föreslagna deklarationstiden, avstyrker förslaget om tidens tillbakaflyttande till den 15 februari, men har intet att erinra mot att deklarationstiden för bokföringspliktiga ävensom för sådana skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utgår efter den 15 februari, bestämmas att tilländagå den 31 mars.

Stockholms handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare samt *Norrbottens och Västerbottens handelskammare* avstyrka förslaget om ändrad deklarationstid för samtliga uppgiftspliktiga. Skälen härför äro i huvudsak desamma och torde det vara tillfyllest att återgiva vad Stockholms handelskammare anfört:

»På sätt här nedan närmare utvecklas, torde det praktiska värdet av den nu föreslagna reformen kunna anses tämligen ringa. Däremot synes det obestridligt, att den för åtskilliga skattskyldiga och icke minst för näringslivets utövare skulle lända till kännbart ohägn och men.

Många företag inom skilda verksamhetsområden ha redan nu stora svårigheter att fullgöra sin deklaration inom den härför medgivna anståndstiden, som dock sträcker sig intill den 15 april. Dessa svårigheter visa sig i synnerlig grad kännbara under depressionstider, sådana som den förevarande, då många särskilda faktorer måste — ej sällan i samråd med kreditgivande banker — tagas under omprövning, innan de värden kunna fastställas, som skola ligga till grund för ett slutgiltigt bokslut. För företag, vilka hava utländska dotterbolag eller eljest äro intresserade i utländsk förvärvsverksamhet, torde dessutom särskild svå-

righet möta att inom kortare tid än den nyss angivna fullgöra sin deklARATIONSSKYLDIGHET. Från representanter för försäkringsväsendet har slutligen inför handelskammaren framhållits, att de flesta företag inom branschen endast med svårighet hinna avgiva sina deklARATIONER inom den nu medgivna anståndstiden och att en förkortning av densamma vore för deras vidkommande otänkbar.

Sedan deklARATION ingivits, står det visserligen vederbörande öppet att göra kompletteringar till densamma, men en dylik deklARATION, vilken får en uteslutande formell karaktär, torde vara av föga värde för taxeringsmyndigheterna, då den ej kan tagas till utgångspunkt för en reell handläggning från deras sida.

Även för många enskilda skattskyldiga, vilkas deklARATIONER äro i ett eller annat avseende beroende av ett företags bokslut, torde en tillbakaflyttning av deklARATIONSTIDEN medföra olägenheter. Detta gäller i synnerhet i fråga om deklARATION av tantième etc. I sådant hänseende får handelskammaren särskilt påpeka en bristande överensstämmelse mellan olika bestämmelser i det föreliggande förslaget. En skattskyldig av nu ifrågasatt kategori kan enligt detsamma ej erhålla anstånd längre tid än senast till den 15 mars, under det att anståndstiden för det företag, av vars bokslut hans tantième är beroende, utlöper först den 31 i samma månad.

Så pass avsevärda nackdelar äro följaktligen förenade med det av de sakkunniga föreslagna förfarandet, att de torde högst väsentligt överväga de fördelar, som måhända skulle kunna ernås. Enligt handelskammarens förmenande synes nämligen den ifrågasatta förkortningen av deklARATIONSTIDEN med en tidrymd av endast 14 dagar icke kunna bliva av avgörande betydelse med hänsyn till möjligheten att ernå ett tidigare avslutande av taxeringsnämndernas arbete. I fråga om alla former av mänsklig verksamhet torde rent psykologiskt sett förefinnas en viss benägenhet att icke definitivt slutföra ett arbete, förrän detta framstår såsom nödvändigt. Vad nu sagts, har tillämpning ej blott å de skattskyldiga, utan torde även i sin mån gälla i fråga om arbetet med taxeringarnas verkställande, helst som detsamma fullgöres genom medborgerliga uppdrag vid sidan av vederbörandes ordinarie verksamhet. För att en förskjutning här skulle få en avgörande praktisk inverkan torde den böra omfatta en avsevärt längre tidrymd, än vad de sakkunniga åsyftat. Detta kan emellertid ur andra synpunkter icke ifrågasättas.

Det enda skäl av verkligt bärande betydelse, som åberopats till stöd för den föreslagna reformen, synes vara det, att därigenom möjlighet skulle beredas riksdagen att grunda sitt ärligen återkommande beslut om inkomst- och förmögenhetsskattens procenttal å kännedomen om ett verkligt taxeringsresultat i stället för endast å sannolikhetsberäkningar. I enlighet med vad ovan anförts torde emellertid taxeringsnämndernas arbete ej komma att nämnvärt påskyndas av en reform, vilken i sådant hänseende äger en så ringa praktisk räckvidd som den föreslagna. Härtill kommer, att taxeringsresultaten för ett så pass viktigt område som Stockholms stad under alla förhållanden icke skulle hinna föreligga före riksdagens avslutande, varför densamma finge härutinnan alltjämt räkna med approximativa siffror.

Det föreligger enligt handelskammarens uppfattning så mycket mindre skäl att nu driva fram en ändrad lagstiftning på området, som utredning pågår om omläggning av taxeringsväsendet i dess helhet och

en dylik omläggning torde bliva nödvändig, därest, vilket är att förmoda, spörsmålet om reformering av den kommunala skattskyldigheten och om eventuellt införande av en särskild näringsskatt i en näraliggande framtid får sin slutgiltiga lösning. Det nu remitterade ärendet synes därför lämpligen böra företagas till omprövning i ett sammanhang med nyssnämnda frågor. Att dessförinnan på området genomföra ändringar av den karaktär, som av de sakkunniga föreslagits, torde icke vara av omständigheterna påkallat.

Enär det påtagliga resultatet av den föreslagna reformen följaktligen synes tämligen ringa, men densamma däremot obestriddligen skulle för näringslivet medföra olägenhet och ohägn, får Stockholms handelskammare sålunda för sin del bestämt avstyrka det remitterade förslaget.

Om emellertid reformer skola överhuvudtaget vidtagas på området, tillåter sig handelskammaren att fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på en omständighet, som är ägnad att för åtskilliga uppgiftsskyldiga medföra en i hög grad onödig omgång. Enligt § 14 st. 2 av förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering kunna de grupper av uppgiftsskyldiga, vilka där omförmälas, åtnjuta det anstånd med deklarations avgivande till den 15 april, vilket här ovan i annat sammanhang berörts. En förutsättning för tillgodonjutandet av ett dylikt anstånd är dock, att skriftlig anmälan om hinder för deklarations avlämnande göres hos ordföranden i vederbörande taxeringsnämnd. För stora företag, vilka äro skattskyldiga inom många kommuner, medför denna bestämmelse ett icke ringa besvär, då nämligen företaget vid avlåtandet av dylik anmälan dessförinnan måste göra sig underrättad om vederbörande ordförandes namn och adress, för att erhålla säkerhet för att densamma verkligen kommer honom tillhanda. Inför handelskammaren har exempelvis uppgivits, att ett härvarande större företag är skattskyldigt i närmare ett 100-tal skilda kommuner, belägna inom 7 olika län. Ännu större torde besväret gestalta sig för våra större enskilda järnvägsföretag. Det torde ligga i öppen dag, att nu berörda procedur här medför ett mångskriveri, vilket saklöst skulle kunna bortfalla. Hithörande bestämmelse synes därför lämpligen böra undergå ändring i sådan riktning, att det för åtnjutande av anstånd är tillfyllest, att anmälan om hinder göres hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där skattskyldighet äger rum. Åtminstone borde genom postverkets föranstaltande den anordningen kunna genomföras, att dylika anmälningar finge adresseras allenast till vederbörande taxeringsnämnds ordförande inom respektive socken utan närmare angivande av vare sig dennes namn eller speciella bostadsadress. Det skulle i så fall åligga vederbörande posttjänsteman att tillse, att sådana skrivelser komma adressaten tillhanda.»

Kammarrätten yttrar:

»I skrivelse den 20 oktober 1923 till statsrådet och chefen för finansdepartementet hava nyssnämnda sakkunniga hemställt, att länsstyrelserna måtte anmodas att på lämpligt sätt sörja för ett om möjligt tidigare avslutande av mantalsskrivnings- och taxeringsarbetet i länen. Eftersättandet av bestämmelsen, att taxeringsnämnderna i länen borde hava avslutat sitt arbete senast den 15 maj, ansåge de sakkunniga i många fall hava föranletts därav, att arbetet icke påbörjats på tidigast möjliga tid-

punkt och icke från början bedrivits med tillräcklig kraft. Det kunde emellertid anses vara tvivel underkastat, huruvida och i vad mån taxeringsnämnderna i länen vore i stånd att ställa sig stadgandet om tiden för taxeringsarbetets avslutande till efterrättelse. Förrän närmare kännedom om taxeringsnämndernas möjlighet därutinnan vunnits, borde definitiv ståndpunkt icke tagas till frågan om ändring av tiden för taxeringsarbetet i ändamål att frambringa taxeringsresultatet å tidigare tidpunkt. De sakkunniga hade därför funnit önskligt, att genom en erinran till taxeringsnämnderna om den berörda tidsbestämmelsen och övervakning av densamma efterföljd erfarenhet vunnos om, huruvida taxeringsresultatet 1924 kunde föreligga å fastställd tid.

Samtidigt framhöllo de sakkunniga vikten av att mantalslängden, som senast den 25 mars skall avlämnas till taxeringsnämndernas ordförande, kunde avlämnas tidigare, och funno det vara av intresse, att under 1924 års taxering erfarenhet vunnos jämväl om den tidpunkt, inom vilken mantalslängdens avlämnande tidigast kunde äga rum.

i enlighet med de sakkunnigas hemställan hava genom departementschefens cirkulär den 8 november 1923 länsstyrelserna anmodats att på lämpligt sätt sörja för att *dels* häradsskrivarna och vederbörande tjänstemän i städerna, i den mån det vore dem möjligt, avlämnade mantalslängderna till taxeringsnämndernas ordförande före den 25 mars, *dels ock* taxeringsnämnderna komme att påbörja sitt arbete på tidigast möjliga tidpunkt samt från början dreve det med tillräcklig kraft i ändamål att kunna avsluta detsamma till den 15 maj.

Departementschefen har alltså i likhet med de sakkunniga velat, innan några reformer tillgripes, undersöka möjligheten att redan inom ramen för gällande bestämmelser ernå taxeringsarbetets avslutande i rätt tid.

Utän att avvakta resultatet av denna undersökning hava emellertid i det nu remitterade förslaget de sakkunniga förordat omedelbara författningsändringar i ovan angivna syfte.

Dessa ändringar avse huvudsakligen *dels* förkortning av de skattskyldigas rådrum för deklarationernas avgivande och *dels* ändrade tidsbestämmelser för mantalslängdens behandling, så att densamma skulle bliva tidigare tillgänglig för taxeringsarbetet.

Nu ligger i sakens natur att, om direkta åtgärder skulle befinnas erforderliga för ändamålet, även andra medel erbjuda sig, då det gäller att säkerställa taxeringsarbetets avslutande i behörig tid. De sakkunniga hava själva antytt sådana möjligheter. Ett sätt vore, säga de sakkunniga, att minska arbetsbördan genom att befria taxeringsnämnderna från vissa av deras nuvarande åligganden eller genom att i något hänseende förenkla arbetet. Ett annat sätt vore att till taxeringsordförandenas biträde anställa särskilda arbetskrafter. Vidare kunde det ifrågakomma, att minska taxeringsdistriktens omfång och undvika att utse samma person till ordförande i två eller flera taxeringsnämnder.

Enligt kammarrättens mening, upprepade gånger uttalad i annat sammanhang, kan något bestående resultat icke vinnas, med mindre själva skatteförfattningarna förenklas. I övrigt är ju tydligt, att flera av de ovan angivna medlen, helst då i lämplig samverkan, kunna befinnas nyttiga. Huruvida därjämte bör ifrågakomma förkortning av deklarations-tiden, blir en prövningsfråga.

Däremot får kammarrätten, oavsett värdet av sistberörda utväg i och för sig, ifrågasätta lämpligheten av en förhandsreform i denna detalj.

Det synes kammarrätten riktigaast att avvakta ej blott, sasom de sakkunniga själva synas hava tidigare ansett, erfarenheterna från innevarande ars taxeringsarbete utan ock resultatet av de sakkunnigas fortsatta arbete på taxeringsväsendets reformerande. Då de sakkunnigas förslag härutinnan torde vara att förvänta inom den närmare framtiden, synas goda skäl tala för att uppskjuta frågan om deklarationstidens förkortande, tills densamma kan bliva bedömd sasom en ingående del i det fullständiga reformförslaget. Måhända skall det då visa sig, att ändamålet kan vinnas utan tillgripande av det nu föreslagna medlet.

Det torde nämligen vara klart, att innan åtgärder vidtagas, ågnade att vålla de skattskyldiga olägenheter, sorgfälligt bör undersökas, om ej ett tillfredsställande resultat kan nas genom förenklingar i taxeringsapparaten och ett effektivare arbete hos taxeringsorganen och andra i taxeringsarbetet och förarbetena därtill engagerade myndigheter.

I överensstämmelse med denna sin uppfattning håller kammarrätten ock före, att om i allt fall något anses böra omedelbart åtgöras, det bör tagas i övervägande, om ej för närvarande vore tillfyllest, att mantalslängden bleve tillgänglig för taxeringsnämndsordförandena på föreslagna tiden, den 1 mars, eller samtidigt med huvudmassan av deklarerationer och uppgifter för andras taxering. Här ligger otvivelaktigt det remitterade förslagens praktiska tyngdpunkt, och anses detta utan alltför hård pressning av vederbörande funktionärer kunna genomföras, torde det väsentliga av vad som med det remitterade förslaget åsyftas, bliva uppnått.

Av mindre betydelse för sagda syfte äro otvivelaktigt den föreslagna begränsningen av deklarationstiden och därmed sammanhängande ändringar. Givetvis skulle ju något kunna vinnas även därmed, men detta skulle knappast uppväga de olägenheter, som i många fall skulle tillskyndas vederbörande deklareranter. De sakkunnigas undersökning av denna sida av frågan synes skäligen ofullständig. Ett uttryck för de skattskyldigas och närmast de bokföringsskyldigas bland dem synpunkter på frågan äro de yttranden i ämnet, som avgivits av flertalet handelskammrar i riket, särskilt Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare, och av vilka yttranden kammarrätten under hand tagit del. Även för andra skattskyldiga, exempelvis jordbrukarna, skulle en förkortning av deklarationstiden helt visst vålla svårigheter, som icke skulle vara undanröjda genom den föreslagna på taxeringsnämndsordförandens godtycke beroende möjligheten av anstand. Vad särskilt jordbrukarna beträffar, skulle följderna kunna bliva en ökad övergång till deklaration efter räkenskapsår.

Förbises bör ej heller, att frågan är ej blott taxeringsteknisk, den har också en psykologisk sida. De med åren alltmera inveklade skatteförfattningarna med därav följande bryderi för deklareranterna hava icke varit ågnade att göra deklarerationsförfarandet populärt bland de skattskyldiga. Skulle man nu utan starka skäl avkorta deras tidsfrist för den redan besvärliga deklarerationsplikens fullgörande, skulle det givetvis alstra ökat missnöje, vilket icke innebure någon ökad garanti för samvetsgranna deklarerationer.

Kammarrätten far alltså i frågans förevarande läge avstyrka det remitterade förslaget, i vad angår deklarationstidens förkortande och vad därmed sammanhänges. Däremot har kammarrätten för sin del ej något att erinra mot de föreslagna åtgärderna för mantalslängdens skyndsam-

mare tillhandahållande åt taxeringsnämndsordföranden. Under alla förhållanden lär det vara tydligt, att, om hinder skulle finnas möta här för, en förkortning av deklarationstiden såsom ensam reform skulle vara utan nämnvärd nytta.»

Riksräkenskapsverket anför:

»Då arbetet hos taxeringsnämnderna under de senaste åren avsevärt vuxit, beroende huvudsakligen på ökning i antalet deklarationer och övriga taxeringsuppgifter samt på de nya författningsbestämmelser, som under senare tid tillkommit, men någon ändring i fråga om tiden för taxeringsnämndernas arbete i samband med oförmälda avsevärda ökning av arbetets omfattning icke genomförts, har, enligt vad de sakkunniga framhålla, följden blivit, att svårigheter för arbetets medhinnande inom föreskriven tid uppstått.

De av de sakkunniga nu framlagda förslagen till ändring av oförmälda författningar äro åtföljda av en promemoria, däri redogöres för de åtgärder, som kunna tänkas vidtagna till förebyggande av taxeringsarbetets försening. De lämpligaste åtgärderna i sådant syfte hava befunnits vara de, som avses med de här framlagda förslagen. Förut hava de sakkunniga jämväl framlagt förslag rörande omläggning av debiteringsarbetet, asyftande att bereda vederbörande debiteringsförrättare erforderlig tid för avgiftspåföringens verkställande, vilka förslag av riksräkenskapsverket i förut avgivet underdånigt utlåtande i huvudsak tillstyrkts. Uppnåendet av sistnämnda syfte äventyras emellertid, därest arbetet hos taxeringsnämnderna fördröjes utöver föreskriven tid för dess avslutande. De nu framlagda förslagen ha därför intresse jämväl för debiteringsarbetets vidkommande.

Förslagen avse förkortning, *dels* av tiden för avgivande av deklaration ävensom andra uppgifter till ledning för taxeringen, *dels* ock av tiden för mantalslängdernas avlämnande.

Efter överbäggande av de olika utvägar, som framstodo såsom möjliga till lättande av taxeringsnämndernas arbetsbörda, hava de sakkunniga slutligen stannat vid den möjlighet därtill, som vunnes därigenom, att deklarationerna komme taxeringsnämnderna tillhanda tidigare än för närvarande, och hava de sakkunniga till det ändamålet föreslagit fastställandet av deklarationstiden till den 15 februari, med rättighet såsom för närvarande för vissa skattskyldiga att vinna anstånd med deklarationens avgivande till viss senare tidpunkt. Här är man givetvis inne på rätt väg, när det gäller att vinna ytterligare tid för arbetet med taxeringen. Skäl synes emellertid finnas för att än mera avknappa tiden för deklarationernas avlämnande, helst såsom av vissa landskamrerare föreslagits till den 1 februari. Riksräkenskapsverket hyser nämligen den bestämda uppfattningen att för de skattskyldige, som ej idka rörelse, tiden för deklarationens avlämnande utan alltför stor olägenhet kunde bestämmas till utgången av januari månad. Härigenom skulle vinnas en välbehörlig ökning av tiden icke blott för taxeringsarbetet utan även för arbetet med kronoutskyldernas debitering och uppbörd, för vilka arbeten tiden nu är ganska knapp. Riksräkenskapsverket förutsätter härvidlag, att skatteförfattningarna få så tolkas, att med ränta å i sparbank eller å sparkassemblering innestående kapital avses uppburen ränta under den tid deklarationen omfattar eller ränta, som banken under denna tid gottskrivit den skattskyldige. De sakkunniga förbinda emellertid deklarationstidens för-

kortning med en nytillkommen bestämmelse därom, att annan uppgiftspliktig än sådan, som redan åtnjuter ovillkorlig rätt till anstånd med avlämnande av deklaration, skulle äga rätt till sådant anstånd i händelse av hinder, som är grundat på verkliga skäl. En sådan bestämmelse framstår för riksräkenskapsverket såsom en nödvändig förutsättning för en förkortning av deklarationstiden. Däremot hyser ämbetsverket vissa betänkligheter mot de sakkunnigas förslag att i detta hänseende tillägga taxeringsnämndsordföranden rätt att ensam pröva hindrets giltighet. Den uppgiftspliktige, som äskat anstånd med deklarationens avgivande men förvägrats sådant och icke inom föreskriven tid deklarerat, har därmed förlorat sin rätt att få de av honom till äventyrs anförda besvär upptagna till saklig prövning utan möjlighet att vinna rättelse i en eventuellt felaktig taxering. Detta synes riksräkenskapsverket från rättssäkerhetens synpunkt mindre tillfredsställande. Bestämmelsen i fråga torde alltså böra kompletteras med en föreskrift, att frågan, huruvida anstånd med deklarationens avgivande bort beviljas, i fall där sådant anstånd vägrats, bör av prövningsnämnden ävensom övriga besvärinstanser upptagas till prövning — att målet alltså i nämnda fall icke må förklaras desert. Därest bestämmelser av sådant innehåll icke skulle anses bliva alltför betungande för taxeringsmyndigheterna, torde de vara väl motiverade och ur deklaranternas synpunkt av stort intresse.

Skulle detta ämbetsverkets förslag vinna nädigt bifall, framstår såsom nödvändigt till följd av stadgandet i 18 § 7 mom. av taxeringsförordningen införandet av föreskrift därom, att framställning om anstånd bör ske skriftligen ävensom ordförandens beslut på samma sätt meddelas.

I detta sammanhang anser sig ämbetsverket böra framhålla, att det skulle bidra till enhetlighet och reda, därest sådan ändring jämväl företogs i kungörelsen den 3 november 1922 angående avlämnande av uppgift till ledning vid statens, landstings, kommuns och annan menighets taxering till bevillning, att tiden för dessa uppgifters avlämnande bleve densamma som för övriga taxeringsuppgifter.

I fråga om deklarationerna får riksräkenskapsverket slutligen uttala den meningen, att det säkerligen skulle vara av stor betydelse för alla de myndigheter, som ha att syssla med taxeringsarbetet, därest en sådan ordning kunde åstadkommas, att alla inkommande deklarationer och uppgifter kunde av vederbörande påtecknas ankomstdatum. Härigenom skulle någon tvekan, huruvida en deklaration eller uppgift inkommit i rätt tid eller ej, icke vidare kunna uppstå. Om stämpel användes, torde detta arbete icke bliva oöverkomligt, även om hänsyn togs till att deklarationernas och uppgifternas antal numera är ganska betydande.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit rörande deklaration och avgivande av andra uppgifter till ledning för taxeringen har icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

För att bereda taxeringsnämnderna tillgång till mantalslängden så tidigt som möjligt efter deklarationstidens utgång har framlagts förslag till ändring av mantalsskrivningsförordningen med bestämmelse om annan tid för längdens avlämnande än den nu stadgade, och har den 1 mars av de sakkunniga ansetts som den lämpligaste tidpunkt, inom vilken den justerade mantalslängden borde vara avlämnad till taxeringsnämndens ordförande. I frågan har yttrande inhämtats från styrelsen för Sveriges häradsarkivarförning och landskamrerarna i länen. Nämnda styrelse har ansett, att den 10 mars borde fastställas såsom sista dagen för mantals-

längdens avlämnande. Landskamrerarna däremot hava i frågan intagit skiftande ståndpunkter. Ehuruväl endast ett fåtal sträckt sig därhän att föreslå den 1 mars såsom lämplig termin, hava likväl de sakkunniga kommit till den övertygelsen, att en bestämmelse om längdens avlämnande i regel den 1 mars till taxeringsnämndens ordförande icke borde väcka betänkligheter, särskilt om samtidigt stadgande meddelades om rätt för Konungens befallningshavande att beträffande särskilt svårskötta mantalsskrivningsdistrikt bevilja anstånd med längdens avlämnande, och hava följaktligen framlagt förslag i sådant hänseende. Riksräkenskapsverket kan för sin del icke finna hinder föreligga till genomförande av en sådan anordning. För städerna Stockholm och Göteborg hava hittills särskilda bestämmelser uti ifrågavarande hänseende varit gällande. För Göteborg skulle enligt de sakkunnigas förslag hädanefter gälla samma bestämmelser som för riket i övrigt, endast för Stockholm skulle av särskilda skäl anstå med ändring av där gällande terminer för längdernas avlämnande. Ej heller härvid har riksräkenskapsverket något att erinra.

I övrigt har riksräkenskapsverket icke något att i ärendet erinra.»

Departementis-
chefen.

Enighet synes, praktiskt taget, råda därom, att åtgärder till förhindrande av ett försenat avslutande av taxeringsnämndernas arbete inom länen äro behöfliga. Men åsikterna gå i sär i fråga om lämpligheten av att företaga sådana åtgärder redan nu, innan utredningen rörande taxeringsväsendets omorganisation föreligger avslutad, ävensom beträffande frågan, huruvida det är erforderligt att, därest tiden för mantalslängdens avlämnande bestämmes till den 1 mars, jämväl ändra tiden för deklarationsskyldighetens fullgörande.

Jag anser det nödvändigt att omedelbart skrida till åtgärder till förbyggande av sådan försening i taxeringsarbetet, som under de senaste åren inträffat, och åberopar huvudsakligen följande skäl. För statsregleringens uppgörande är det av vikt, att riksdagen i god tid erhåller en, så vitt möjligt, noggrann kännedom om det löpande årets taxeringar. Under de närmaste åren torde det på grund av allmänt kända förhållanden vara synnerligen vanskligt att på förhand uppgöra beräkningar rörande utfallet av taxeringarna, och det är därför angeläget att i sådant avseende söka nedbringa ovisshetsmomentet så långt sig göra låter, detta så mycket hellre som det på grund av det alltjämt stora medelsbehovet är av stor betydelse, att inkomst- och förmögenhetsskatten i budgeten upptages med det belopp, den verkligen kommer att giva. Ytterligare bör beaktas, att, enligt vad jag den 7 mars 1924 anmält för Kungl. Maj:t, det är uteslutet, att kommunalskattefrågan och därmed även frågan om taxeringsväsendets omorganisation kan föreläggas riksdagen tidigare än år 1926. Ett uppskov med undanröjandet av anledningarna till taxeringsarbetets försenande till den tidpunkt, då taxeringsorganisationen skall omgestaltas, synes mig icke tillrådligt. Under de år, som förflyta till dess, komme nämligen även andra olägenheter än de, som beröra statsregleringen, att framträda såsom följd av de nuvarande förhållandena. Jag tänker därvid i första hand på de värden, som spillas

bort genom att beskattningsmyndigheterna icke hava tillräcklig tid till sitt förfogande för en effektiv granskning av deklARATIONERNA och övriga taxeringsuppgifter.

Vid övervägande av de åtgärder, som omedelbart kunna vidtagas till förhindrande av försening uti taxeringsnämndernas arbete, är man, huvudsakligen av skäl som anförts av de sakkunniga, hänvisad till att söka bereda nämnderna tillfälle att börja arbetet på en tidigare tidpunkt än nu kan ske. Såsom jag senare ämnar utveckla, bör det icke möta väsentliga svårigheter att genom ändring av mantalsskrivningsförrordningen säkerställa tillgång till mantalslängden för taxeringsnämnderna i regel redan den 1 mars och i varje fall inom den 15 mars. Huruvida det därjämte, såsom de sakkunniga anse, erfordras, att de för taxeringsarbetet grundläggande deklARATIONERNA och uppgifterna avlämnas tidigare än nu gäller, är en fråga, varpå jag omedelbart skall ingå.

Av de inkomna yttrandena framgår, att av de myndigheter, som stå i omedelbar beröring med taxeringsnämndernas arbete inom länen, endast länsstyrelsen i Skaraborgs län uttalat sig mot en förkortning av deklARATIONSTIDEN, men betydelsen av detta uttalande försvagas därav, att landskamreraren i länet velat tillstyrka förslaget om deklARATIONSTIDENS förkortning. Även andra myndigheter hava, vissa med avvikelse beträffande en eller annan detaljfråga, anslutit sig till samma förslag. Häremot stå huvudsakligen flertalet handelskammare, vilka anse förslaget vålla de uppgiftspliktiga stor olägenhet, samt kammarrätten, som anser det icke vara genom den förebragta utredningen övertygande ådaga-lagt, att en avkortning av deklARATIONSTIDEN enligt de sakkunnigas förslag för det närvarande är oundgängligen nödvändig.

För egen del tillmåter jag den enstämmiga meningen hos kronoombuden hos länens prövningsnämnder i fråga om den allmänna deklARATIONSTIDEN stor betydelse. Jag tror ock, att det stora flertalet uppgifts-skyldiga utan kännbar olägenhet är i stånd att avlämna deklARATIONER och andra taxeringsuppgifter inom den 15 februari lika väl som inom månadens utgång. Att för åtskilliga av dem erfordras något längre tid för ändamålet är otvivelaktigt. De sakkunnigas förslag om rätt till anstånd i vissa fall, varom jag skall yttra mig något mera vid redogörelsen för förslaget till ändring av 14 § i taxeringsförrordningen, åsyftar att tillgodose detta behov. Det synes föreligga goda skäl för uppfattningen, att fördelarna för det allmänna av en förlängd tidrymd för taxeringsnämndernas arbeten i stort sett väga tyngre än de olägenheter för de uppgiftspliktiga, som äro förknippade med en förkortning av deklARATIONSTIDEN.

Behovet av ökad tidrymd för taxeringsnämndernas arbeten gör sig icke gällande med samma styrka inom Stockholm som för landet i övrigt. Det kan dock icke gärna ifrågakomma att göra några särbestämmelser för

*Tidigare
deklARATIONSTID.*

Stockholm beträffande deklarationstiden. Man torde ock få förutsätta, att taxeringsnämnderna därstädes, om de erhålla den förlängda tid, som förslaget avser att bereda dem, skola begagna densamma till fromma för taxeringsarbetet.

Kammarrätten har ifrågasatt lämpligheten av att genomföra förslaget beträffande deklarationstiden, innan resultatet av utredningsarbetet rörande taxeringsväsendets omläggning föreligger. Häremot vill jag framhålla, att, huru den nya organisationen än må te sig, det likväl synes sannolikt, att taxeringsmyndigheterna på grund av de ökade krav, som kunna förmodas bliva en följd av de nya grunderna för den kommunala beskattningen, väl komma att behöva den ytterligare tid, ifrågavarande förslag avser att bereda taxeringsnämnderna. Det finnes sålunda ingen anledning att befara, att den åtgärd, som nu föreslås, skall inom en kort tidrymd bliva obehöfvlig, utan man kan snarare utgå från, att, därest steget icke nu tages, detsamma skall bliva ofrånkomligt, om icke förr, när frågan om den nya taxeringsorganisationen skall avgöras.

På grund härav får jag förorda, att frågan om deklarationstidens förkortande förelägges riksdagen.

*Speciell
motivering.*

Jag skall nu, såvitt angår frågan om förebyggande av försening i taxeringsnämndernas arbete, övergå till redogörelsen för detaljerna i det förslag till förordning om ändring av taxeringsförordningen, som jag förordar till framläggande för riksdagen.

13 § 1 mom.

Beträffande detta moment hänvisar jag till de sakkunnigas motivering. Av skäl, som jag strax skall nämna, anser jag de sakkunnigas förslag till ändrad lydelse av 14 § böra antagas utan annan förändring, än som avser den i 11 § 2:o d) omförmälda uppgift av förmyndarkammare och gode män för tillsyn å förmynderskap. Härav följer, att den i förslaget till 13 § upptagna hänvisningen till 14 § bör bibehållas. Någon annan ändring av förslaget beträffande förevarande moment har icke i något yttrande varit ifrågasatt.

14 §.

Denna paragraf, som innehåller stadganden om tid för fullgörande av uppgiftsskyldighet i andra fall, än då fråga är om bevillningstaxering å ort, där taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt icke skall äga rum, har blivit föremål för åtskilliga erinringar. De som avse den regelmässiga deklarationstiden, enligt förslaget »senast den 15 februari», hava av mig tidigare behandlats. Förslaget att begränsa anståndstiden för de bokföringspliktiga och med dem jämställda till den 31 mars har rönt gensagor, särskilt från representanterna för näringslivet. Därvid har man i synnerhet åberopat svårigheterna för vissa företag att till denna

tid hinna färdigställa bokslut och avgiva deklaration. Enligt min uppfattning äro betänkligheterna mot förslaget icke tillräckligt väl grundade. Det långt övervägande flertalet av de bokföringsskyldiga kunna helt visst, om det verkligen befines nödvändigt, ställa sig den föreslagna bestämmelsen till efterrättelse. De enstaka företag inom bokförlags- och försäkringsbranscherna med flera, som tilläventyrs på grund av särskilda förhållanden icke kunna få sin vinstberäkning färdig inom ifrågavarande tidrymd, torde i regel icke vara nämnvärt betjänta med ett uppskov av ytterligare fjorton dagar, utan torde behöva icke oväsentligt längre tid. Det har ifrågasatts att för dylika särskilda fall bereda taxeringsnämndens ordförande rätt att, i den mån så befines erforderligt och med slutförandet av taxeringsnämndens arbete förenligt, efter ansökning medgiva utsträckt anstånd. Detta förslag kan jag icke förorda, enär jag befarar, att detsamma skall leda till missbruk på grund av svårigheten för ordföranden att, när det gäller bokföring, som måhända kan vara rätt omfattande, bedöma, om det uppgivna hindret för vinstberäkningens färdigställande inom mars månads utgång verkligen är oöverkomligt. Enär taxeringsnämnderna äro i behov av rundlig tid för granskning av näringsidkares deklamationer till följd av mängden av de handlingar, som skola genomgå, och den stora betydelsen av dessa taxeringsföremål, är jag icke benägen för en åtgärd, som kan befaras verka menligt för arbetsresultatet. Den utväg, de sakkunniga anvisat ifrågavarande särskilda företag, nämligen att inom mars månads utgång avlämna ofullständig deklaration och sedermera komplettera densamma, torde vara den enda framkomliga. I 18 § 7 mom. av taxeringsförordningen stadgas, att, om giltig ursäkt för underlåtenhet att behörigen fullgöra uppgiftsskyldighet kan visas, i samma paragraf stadgad påföljd — däribland förlust av besvär rätt — icke skall äga rum. Genom detta stadgande torde vara tillräckligt sørjt för att någon menlig påföljd icke skall drabba den, som verkligen kan visa giltig anledning till att vinstresultatet icke framlagts inom den bestämda tiden.

Länsstyrelsen i Örebro län har gjort gällande, att den i paragrafens andra stycke förekommande bestämmelsen rörande anstånds rätt för den, vilkens räkenskapsår utgår under tiden mellan den 15 februari och den 1 mars, skulle vara obehövlig. Med anledning härav får jag framhålla, att så icke är fallet, enär med bestämmelsen åsyftas icke allenast den, som enligt lag är pliktig föra handelsböcker, utan även den, som, ehuru icke bokföringspliktig, likväl för böcker med räkenskapsår tilländagaende under nämnda tidrymd. För sådan uppgiftspliktig föreligger alltid behov av uppskov med deklarationens avgivande och det är därför nödvändigt att tillerkänna honom rätt härtill efter anmälan om förhållandet.

Det i 14 § tredje stycket upptagna stadgandet om anstånd i andra fall, än nyss nämnts, därest synnerliga skäl för uppskov kunna påvisas, avser i första hand sådana, vilka ehuru icke därtill skyldiga likväl fört böcker, som till följd av verksamhetens omfattning icke

kunnat avslutas i tillräcklig tid för deklarations färdigställande inom den 15 februari. Även andra fall kunna tänkas, då en utsträckt deklarations-tid på grund av särskilt vägande skäl kan behövas, ehuru den åberopade omständigheten icke är av den beskaffenhet, att 18 § 7 mom. är tillämpligt. För sådana fall synes lämpligt låta på ordförandens prövning bero, om anstånd kan medgivas utan olägenhet för taxeringsarbetets behöriga fortgång. Jag anser det emellertid angeläget betona, att stadgandet icke får givas vidsträckt tolkning, utan anstånd bör medgivas enligt ordalydelsen allenast undantagsvis, i händelse synnerliga skäl prövas föreligga.

Farhågorna att en taxeringsordförande skall av godtycke vägra anstånd, då sådant med riktig prövning borde medgivas, anser jag ogrundade. Skulle anstånd hava vägrats i sådant fall, att det uppgivna hindret jämlikt 18 § 7 mom. är att anse såsom giltig ursäkt för underlåtenhet att i rätt tid av-giva deklaration, kan givetvis ordförandens vägran icke medföra besvär-srättens förlust.

De framställda erinringarna mot stadgandet anser jag därför icke för-tjäna avseende och finner det heller icke lämpligt att medgiva utsträck-ning av den särskilda anståndstiden till den 31 mars.

Att, sasom bland andra Stockholms handelskammare påyrkat, ändra de-klarationstiden för löntagare med tantième till överensstämmelse med vad som avses gälla för näringsidkare med bokföring, finner jag icke tillråd-ligt. Sådant deklarationsskyldig torde sasom hittills böra avgiva deklara-tion inom den allmänna deklarationstiden med de uppgifter, som då kunna lämnas, samt därefter komplettera deklarationen med avseende å tantiè-men, sedan denna blivit till beloppet känd.

Det i de sakkunnigas förslag till förevarande paragraf upptagna stad-gandet om särskild tid för avlämnande av uppgift från förmyndarkam-mare och gode män för tillsyn å förmynderskap om vissa omyndigas in-komst och förmögenhet har jag låtit utgå. Jag har nämligen för avsikt att i särskilt ärende föreslå berörda uppgiftsskyldighets borttagande i sam-band med genomförandet av den lagstiftning om förmynderskap, varom proposition redan avlåtits till riksdagen. Samtidigt ämnar jag föreslå in-förande av ett stadgande i förordningens 15 § av innehåll, att vad däri stad-gas om skyldighet för ämbetsverk och inrättning att efter anmaning lämna för taxering erforderlig uppgift skall gälla även de i den ifrågasatta för-mynderskapslagen omförmälda överförmyndare.

16 §.

Rörande denna paragraf, som upptages i enlighet med de sakkunnigas förslag, nöjer jag mig med att hänvisa till den därför anförda motive-ringen.

29 § 3 mom.

Ändringen av detta moment har föreslagits av de sakkunniga såsom en följd av den ändring rörande tiden för mantalslängdens avlämnande, som nu föreslås till antagande.

30 § och 36 § 1 mom.

Dessa författningsrum äro i full överensstämmelse med de sakkunnigas förslag. Tillräcklig anledning att frångå den av de sakkunniga föreslagna tiden för avslutandet av taxeringsnämndernas bestyr med fastighetstaxeringen i länen, såsom från vissa håll ifrågasatts, anser jag icke föreligga.

31 § 1 mom.

Enär riksräkenskapsverkets förslag om äläggande för vederbörande att alltid å inkommande taxeringshandlingar anteckna ankomstdatum torde avsevärt tynga särskilt taxeringsnämndernas ordförande utan motsvarande nytta, kan jag icke biträda samma förslag. Däremot anser jag vad de sakkunniga föreslagit under detta moment lämpligt och har därför upptagit momentet enligt den av de sakkunniga föreslagna lydelsen.

Anvisningarna för deklarationsblankettens ifyllande synas vara lämpligt avfattade i de sakkunnigas förslag och upptagas i överensstämmelse med detsamma.

I vissa utlåtanden har förordats, att den för statens, landstings, kommuns och annan menighets uppgiftsskyldighet genom kungörelsen den 3 november 1922 bestämda tiden bringas i överensstämmelse med den allmänna deklarationstiden, sådan denna nu föreslagits. Lika med de sakkunniga anser jag något praktiskt behov av en avkortad tid för dessa myndigheter för det närvarande icke föreligga. Jag är därför icke benägen att nu förorda ändring i nämnda kungörelse utan anser spörsmålet härom böra uppskjutas för att behandlas i samband med frågan om taxeringsväsendets omgestaltning.

Det av Stockholms handelskammare framställda önskemålet om ändrade bestämmelser för åtnjutande av anstånd i vissa fall med fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 16 § i taxeringsförordningen berör frågan om ändrade bestämmelser rörande taxering av samma företag inom ett flertal kommuner. Denna fråga är beroende på utredning av närunda sakkunniga. Vid sådant förhållande torde någon särskild åtgärd i den åsyftade riktningen icke i detta sammanhang böra föreslås.

Jag skall nu övergå till behandlingen av de sakkunnigas övriga förslag, därvid början göres med förslaget till ändrad lydelse av § 11 i mantalskrivningsförordningen.

*Särskilda
spörsmål.*

*Mantalslängdens
avlämnande.*

Av de inkomna yttrandena framgår, att väsentliga svårigheter icke böra möta för genomförande av de sakkunnigas förslag rörande tiden för mantalslängdens avlämnande. I de fall, då till följd av särskilda förhållanden mantalslängden icke kan avlämnas till taxeringsnämndens ordförande inom den 1 mars, torde uppskov till den 15 mars enligt de sakkunnigas förslag vara fullt tillräckligt under förutsättning, att mantalsskrivningsförrättaren, som sig bör, inriktar sitt arbete på att få fram mantalslängden så tidigt som möjligt. Något särskilt stadgande för städerna i den riktning, föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän ifrågasatt, anser jag icke behövt. I det stora flertalet mindre och medelstora städer torde någon nämnvärd svårighet att medhinna mantalsskrivningsarbetet till den 1 mars icke föreligga. Skulle för någon av dem eller för de större städerna verkligt hinder att avlämna mantalslängden inom februari månads utgång möta, bör givetvis uppskov, enligt vad därom föreslagits, kunna erhållas efter ansökning hos länsstyrelsen.

Det av styrelsen för Sveriges häradsskrivareförening uttalade önskemålet om begränsning av tiden för meddelanden mellan mantalsskrivningsförrättare i vissa mantalsskrivningen rörande frågor torde kunna tillgodoses utan beslut av riksdagen. Jag har därför icke funnit skäl att i detta sammanhang vidtaga komplettering av de sakkunnigas förslag till ändrad lydelse av § 11 i mantalsskrivningsförordningen med något stadgande i den av häradsskrivareföreningen föreslagna riktningen.

*Pastors
granskning.*

I samma paragraf av mantalsskrivningsförordningen meddelas föreskrift jämväl om vad pastor har att iakttaga vid granskning av mantalslängden. Härom stadgas: »— — — pastor — — — har att med församlingsboken jämföra mantalslängden och därvid uppmärksamma, huruvida person, för vilken i längden gjorts anteckning, att han ej är i församlingen kyrkoskriven, numera avlämnat flyttningsbetyg. De vid granskningen förekomna anmärkningar skola upptagas å förteckning, som bifogas mantalslängden; — — —.»

Enligt vad riksdagens justitieombudsman uti skrivelse den 10 mars 1924 för Kungl. Maj:t anmält har styrelsen för Sveriges häradsskrivareförening hos justitieombudsmannen gjort framställning om avlåtande till Kungl. Maj:t av förslag till vissa ändringar av mantalsskrivningsförordningen, innefattande bland annat åläggande för vederbörande pastor att underätta mantalsskrivningsförrättaren om verkställd inflyttning i annan församling, som skett före det sistförflutna årets utgång men som hos samme pastor anmälts först efter avsändandet under januari månad av den i § 10 mom. 1 av mantalsskrivningsförordningen omförmälda särskilda förteckning. Över den av häradsskrivareföreningens styrelse gjorda framställningen hade kammarrätten avgivit utlåtande till justitieombudsmannen och därvid anfört, att redan med nuvarande avfattning av § 11 i mantalsskrivningsförordningen det ålåg pastor att vid granskning av mantals-

längden anmärka bland annat, om rörande viss där upptagen person, som utflyttat före föregående års utgång, från pastor i annan församling, efter det tilläggsförteckningen avsänts, underrättelse ankommit, att personen i fråga dit inflyttat. Skulle emellertid ett förtydligande anses erforderligt, syntes det ligga närmast till hands, att till förebyggande av dubbel mantalsskrivning i § 11 mantalsskrivningsförordningen infördes ett stadgande, innefattande en erinran till pastor om hans skyldighet i nu berörda avseende, av exempelvis följande lydelse: Mantalslängden — — — avlämnat flyttningsbetyg eller huruvida rörande person, som uttagit flyttningsbetyg under föregående år till annan församling, från pastor därstädes eller på annat tillförlitligt sätt underrättelse, att han dit inflyttat före föregående års utgång, erhållits efter avsändande av den i § 10 mom. 1 omnämnda förteckning.

Enär det synes mig lämpligt att förtydliga § 11 i mantalsskrivningsförordningen uti förevarande hänseende, har jag uti det av de sakkunniga framlagda förslaget till förordning om ändrad lydelse av samma paragraf låtit inarbeta den av kammarrätten föreslagna texten med viss redaktionell förändring.

Jag förordar, att författningsförslaget i den lydelse, detta härigenom erhållit, förelägges riksdagen för antagande.

Därest riksdagen bifaller förslaget om ändring av § 11 i mantalsskrivningsförordningen, kommer jag att senare för Kungl. Maj:t anmäla frågan om ändring av § 9 i den för Göteborg gällande särskilda mantalsskrivningsförordningen. För denna frågas avgörande är nämligen riksdagens medverkan icke erforderlig.

Göteborg.

Vid bifall till förslaget om ändrad tid för mantalslängdens avlämnande erfordras, såsom de sakkunniga framhållit, upplösning av det samband, som nu förefinnes mellan mantalslängdens avlämnande och avlämnandet av den i 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omnämnda förteckningen över de i mantalslängden upptagna personer, som vid årets början uppnått 15 men icke 66 år. Enligt de sakkunnigas uppfattning innebär det ingen olägenhet, om avlämnandet av nämnda förteckning bibehålles vid den tidpunkt, som nu gäller, nämligen den 25 mars. De sakkunnigas förslag till lag om ändrad lydelse av 14 § i lagen om allmän pensionsförsäkring är upprättat i enlighet härmed och innebär alltså endast en redaktionell förändring. Detta lagförslag torde komma att för Kungl. Maj:t anmälas av chefen för socialdepartementet.

Pensionsförteckningens avlämnande.

Departementschefen uppläser här efter de av honom till antagande framlagda förslagen till

1) *förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 (nr 117) om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering och*

2) *förordning om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning*

samt hemställer, att desamma måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.

Bilaga

till Kungl. Maj:ts proposition
Nr 204 vid 1924 års riksdag.

Förslag
till
Förordning

**om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om
taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.**

Häri genom förordnas, att 13 § 1 mom., 14 och 16 §§, 29 § 3 mom., 30 §, 31 § 1 mom. och 36 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering ävensom det vid samma förordning fogade formulär nr 1 skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse.

13 §.

1 mom. Deklarationer, som avgivas utan anmaning, skola utom i de fall, varom stadgas i tredje stycket, avlämnas antingen — — — meddelas.

Deklarationer, som på grund av 14 § andra och tredje styckena avgivas senare än den 15 februari, och upplysningar enligt 8 § 2 mom., som meddelas senare än nämnda dag, skola avlämnas direkt till ordföranden i taxeringsnämnden.

14 §.

Deklaration på grund av 2 § 1 mom. skall vara avlämnad senast den 15 februari.

Skall deklaration jämlikt 3 § sista stycket omfatta räkenskapsår, som går till ända efter den 15 februari, eller möter eljest för den, som enligt lag — — — hinder att avlämna deklaration inom den 15 februari, skall senast samma dag skriftlig anmälan därom göras hos ordföranden i taxeringsnämnden, varefter deklarationen skall avlämnas så fort ske kan och i varje fall senast den 31 mars.

Undantagsvis må, i händelse av synnerliga skäl, annan uppgiftspliktig, som därom gör framställning, kunna av taxeringsnämndens ordförande medgivas anstånd med avlämnande av deklaration. I dylikt fall skall deklarationen avlämnas så fort ske kan och senast den 15 mars.

Uppgift, som avses i 11 § 2:o d) skall vara avlämnad före februari månads utgång. Annan uppgift, som enligt 11 § skall avgivas utan anmaning, skall vara avlämnad senast den 15 februari; dock må vanligt handelsbolag — — — skall avgivas.

Deklaration och annan uppgift — — — uppgiftens avlämnande till den 31 mars, därest den — — — till ända.

16 §.

Har uppgiftspliktig — — — utöva beskattningsrätt.

Vad i 14 § är stadgat om tid för fullgörande av uppgiftsskyldighet skall gälla även om uppgift enligt denna paragraf.

Dylik uppgift, som avgives utan anmaning, skall avlämnas antingen direkt till vederbörande taxeringsnämnds ordförande — — — skall ske; dock må uppgiften, därest anstånd med densammas avgivande åtnjutits, avlämnas allenast till taxeringsnämndens ordförande.

Stadgandena i 15 § skola i tillämpliga delar gälla även beträffande uppgift, som i denna paragraf avses.

29 §.

3 mom. Till taxeringsnämndens ordförande skall å landet häradskrivaren och i stad, utom Stockholm, vederbörande tjänsteman avlämna dels samtidigt med mantalslängden tryckta blanketter till inkomstlängden dels ock senast den 25 mars, vid bot av tre kronor för varje överskjutande dag, på mantalslängden grundade fastighetslängder, upptagande — — — innehavaren.

30 §.

Taxeringsnämndernas sammanträden — — — biträde.

Taxeringsnämnderna i länen böra hava avslutat sina arbeten, vad angår taxeringen av fast egendom, senast den 30 april och i övrigt senast den 15 maj. I Stockholm böra taxeringsnämndernas arbeten vara avslutade senast den 15 juni.

31 §.

1 mom. Taxeringsnämnds ordförande — — — följande aligganden:

- a) att — — — upplysningar;
- b) att — — — ankomma; och åligger det därjämte ordföranden att, därest deklARATION på grund av 2 § 1 mom. eller uppgift enligt 16 § första och fjärde styckena avlämnats efter den 15 februari, å densamma göra anteckning om, när avlämnandet skett och huruvida anstånd jämlikt 14 och 16 §§ åtnjutits eller icke;
- c) att — — — pensionsförsäkring.

36 §.

1 mom. Taxeringsnämndens ordförande har att på landet till häradskrivaren och i stad till vederbörande tjänsteman överlämna de upprättade taxeringslängderna, behörigen summerade, jämte mantalslängden och taxeringsnämndens protokoll; skolande fastighetslängderna vara avlämnade senast den 5 maj och övriga handlingar senast den 20 maj.

Inom sistnämnda tid skall — — — eller icke.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Formulär nr 1.

(Detta ark avskiljes vid blankettens ifyllande och medföljer ej deklara- tionen vid avlämnandet.)

Anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.

Deklaration skall för en var — — — ej sammanfaller med kalenderår, räkenskapsåret närmast före den *1 mars* det löpande året, — — — belöper å varje delägare.

Deklaration, som skall avgivas utan anmaning, ävensom uppgift, som ovan omförmäles, skall vara avlämnad *senast den 15 februari*. Skall deklara- tion avse räkenskapsår, som går till ända efter sistnämnda dag men före den 1 mars det löpande året, eller möter eljest för den, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker eller som är delägare i vanligt handelsbolag, kommandit- bolag eller rederi, hinder att avlämna deklara- tion inom den 15 februari, må den uppgiftspliktige åtnjuta anstånd med deklara- tionens avlämnande. Härför erfordras emellertid, att anmälan om förhållandet senast den 15 februari skriftligen göres hos ordföranden i taxeringsnämnden. Deklara- tionen skall därefter avlämnas så fort ske kan och i varje fall *senast den 31 mars*. Det- samma gäller om uppgift, som ovan omförmäles.

Skulle undantagsvis för annan uppgiftspliktig, än nyss nämnts, på grund av särskilda omständigheter möta hinder att avlämna deklara- tion inom den 15 februari, må han, efter framställning hos taxeringsnämndens ordförande, kunna erhålla anstånd, i händelse synnerliga skäl prövas föreligga. Bifalles framställningen, skall deklara- tionen avlämnas så fort ske kan och *senast den 15 mars*.

I andra fall än nu nämnts må anstånd med avgivande av deklara- tion icke åtnjutas.

Avlämnas ej — — — påföljd av böter.

Deklara- tion eller ovan omförmäld uppgift — — — äga rum. Därest an- stånd med avgivande av deklara- tion åtnjutas, må dock deklara- tionen av- lämnas eller insändas allenast till ordföranden direkt.

Verk eller bolag — — — förvaltningsberättelse.

Har någon, som är skyldig — — — beträffande deklara- tion. Uppgift, som omförmäles i detta stycke, skall avlämnas eller insändas på den upp- giftspliktiges eget äventyr i betalt brev med allmänna posten antingen direkt till vederbörande taxeringsnämnds ordförande eller ock i Stockholm till över- ståthållarämbetet och i övriga orter till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, magistraten i den stad eller landsfiskalen i det distrikt, där taxeringen i fråga skall ske; dock må uppgiften, därest anstånd med dess avgivande åtnjutas, avlämnas eller insändas allenast till ordföranden direkt.

Har någon i deklara- tion eller annan uppgift eller upplysning — — —

Förslag
till
Förordning

**om ändrad lydelse av § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 angående
mantalsskrivning.**

Häri genom förordnas, att § 11 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning skall hava följande ändrade lydelse.

§ 11.

Mantalslängden jämte därtill hörande bilagor — — — fördröjes, senast den 9 februari av mantalsskrivningsförrättaren avlämnas till vederbörande pastor. Prövas i fråga om visst distrikt mantalsskrivningens vidlyftighet medföra hinder för mantalslängdens avlämnande å föreskriven tid, må Kungl. Maj:ts befallningshavande, efter framställning av mantalsskrivningsförrättaren, medgiva anstånd med mantalslängdens avlämnande, dock icke längre än till den 23 februari.

Vederbörande pastor har att med församlingsboken — — — bifogas mantalslängden; och skall denna med tillhörande handlingar inom tio dagar efter det densamma avlämnats till pastor, av denne återställas till mantalsskrivningsförrättaren.

Sedan i anledning — — — överstrykas.

Inom tio dagar efter det mantalslängden av pastor återställts till mantalsskrivningsförrättaren, skall längden i justerat skick avlämnas till ordföranden i taxeringsnämnden.

Under den tid — — — och magistraterna.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av § 9 i förordningen den 17 november 1905 angående mantalsskrivning i Göteborg.

Härigenom förordnas, att § 9 i förordningen den 17 november 1905 angående mantalsskrivning i Göteborg skall hava följande ändrade lydelse.

§ 9.

1. Mantalslängden skall senast den 1 mars vara avslutad och undertecknad av vederbörande mantalsskrivare. Med undertecknandet skall längden anses justerad.
2. — — —.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Förslag
till
Lag

om ändrad lydelse av 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall hava följande ändrade lydelse.

14 §.

Sedan mantalslängden — — — göres härom. Förteckningen tillställes taxeringsnämndens ordförande senast den 25 mars.

Sedan förteckningen — — — meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1925.

V. P. M.

angående åtgärder till förebyggande av taxeringsarbetets försening.

Taxeringsnämndens översynsarbetsbörda.

Under de senaste åren har arbetet hos taxeringsnämnderna avsevärt vuxit i omfattning, beroende huvudsakligen på de nya författningsbestämmelser, som under denna tid tillkommit. År 1919 sänktes inkomstgränsen för deklara-tionsplikten från 800 kronor till 600 kronor, varigenom antalet deklara-tioner tilltagit, samt infördes i fråga om statsbeskattningen den princip om skatte-fria avdrag, ortsavdrag och familjeavdrag, som fortfarande gäller och som år 1920 utsträcktes att omfatta även bevillningstaxeringen. Utfinnandet av de beskattningsbara beloppen efter den nya principen har allmänt ansetts draga längre tid än med det förut använda systemet. Sistnämnda år fastställdes nya formulär för deklaration över inkomst av fast egendom samt av rörelse eller yrke, vilka föranlett en mera tidskrävande granskning än förut. Slut-ligen må nämnas, att genom de år 1920 antagna förändrade bestämmelserna om den kommunala skattskyldigheten, det s. k. kommunalskatteprovisoriet, nya åligganden för taxeringsnämnderna tillkommit, såsom i fråga om taxe-ring till kommunal progressivskatt.

Att i siffror angiva arbetsbördans ökning låter sig svårligen göra i annat hänseende än beträffande antalet i taxeringslängderna införda skattskyldiga och antalet avlämnade deklarationer. Härom hänvisas till bilagda samman-ställning för åren 1919—1923, upprättad på grundval av de uppgifter, som årligen lämnats till Kungl. Maj:t uti överståthållarämbetets och länsstyrelsernas yttranden angående ersättning för taxeringsbestyret.

Av denna sammanställning framgår, att såväl antalet skattskyldiga som antalet avlämnade deklarationer avsevärt stigit. Stegringen skulle hava fram-trätt än tydligare, om jämförelse kunnat göras med några år längre tillbaka, men motsvarande uppgifter finnas icke samlade för tidigare år än 1919.

Enär någon ändring i fråga om tiden för arbetet hos taxeringsnämnderna icke genomförts i samband med omförmälda avsevärda ökning av arbetets omfattning, har följden blivit, att svårigheter för arbetets medhinnande inom föreskriven tid uppstått. Dessa svårigheter hava gjort sig gällande särskilt inom länen.

Gällande bestämmelser.

Enligt gällande bestämmelser skola deklarationer, uppgifter till ledning för annans taxering samt uppgifter till ledning för egen bevillningstaxering å ort, där taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt icke skall ske, avlämnas före februari månads utgång, med rätt likväl för den, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, så ock för delägare i vanligt handelsbolag, kommandit-bolag eller rederi att, efter anmälan om hinder för avlämnande inom nämnda tid av uppgift till ledning för egen taxering, därmed dröja längst till den 14 april. Taxeringsnämndens förrättningar böra vara avslutade inom länen senast den 15 maj och i Stockholm senast den 15 juni. Inom länen må taxe-ringsnämndens ordförande använda högst fem dagar efter sista sammanträdet för efterarbete, såsom numrering av de inkomna uppgifterna, avsändande av underrättelser om avvikelser från deklaration o. d., och böra förty taxerings-

längderna i länen vara avlämnade senast den 20 maj till vederbörande debiteringsförrättare, som därefter påför avgifter i taxeringslängderna och verkställer avskrifter av samma längder att användas för offentligt framläggande och för upprättande av kronouppbördsboken. Före den 20 påföljande juni skola, vad länen angår, längderna avlämnas till vederbörande länsstyrelse för att granskas av kronoombudet hos prövningsnämnden.

Under de senaste åren hava taxeringsnämnderna i åtskilliga taxeringsdistrikt icke hunnit avsluta sina arbeten inom ovan nämnda tid. Det har till och med inträffat, att därmed dröjt ända fram i juli månad.

Såsom de sakkunniga framhållit uti sin med skrivelse den 22 december 1923 till chefen för finansdepartementet överlämnade promemoria angående viss ändring av ordningen för inkomst- och förmögenhetsskattens debitering, har såvitt länen angår en dylik försening av taxeringsnämndernas arbete inverkat ogynnsamt på debiteringsförrättarnas göromål med debitering av avgifterna i taxeringslängderna och påbudna avskrifters verkställande samt medfört, att taxeringslängderna på flera håll icke kunnat, såsom ske bort, avlämnas till länsstyrelserna före den 20 juni. Härigenom hava olägenheter för granskningsarbetet hos länsstyrelserna uppkommit. I nämnda promemoria framlägges förslag till ändring av, bland annat, ovan angivna bestämmelser rörande avlämnande av taxeringslängderna till länsstyrelserna. Förslaget, som icke har avseende å Stockholm, innefattar, att avskrifter av taxeringslängderna skola upprättas i två exemplar och expedieras senast den 15 juni, ena exemplaret till länsstyrelsen och andra exemplaret till den myndighet, som ombesörjer avskriftens framläggande för allmänheten, samt att huvudskriften av taxeringslängden skall kvarstanna hos debiteringsförrättaren för avgiftspåföringens verkställande och uppbördsbokens upprättande. Huvudsyftet med detta förslag är att bereda vederbörande debiteringsförrättare erforderlig tid för avgiftspåföringens verkställande, men förslaget möjliggör även ett tidigare påbörjande av det betydelsefulla granskningsarbete, som ankommer på kronoombudet hos prövningsnämnden, till båtnad för en grundligare och mindre forcerad granskning. Uppnåendet av dessa syftemål äventyras, därest arbetet hos taxeringsnämnderna fördröjes utöver föreskriven tid för dess avslutande.

Ett försenat avslutande av taxeringsnämndernas arbete är till men jämväl för de skattskyldiga, enär därigenom tiden för uppsättandet av besvär över taxeringsnämndernas beslut avknappas, samt kan därjämte medföra kännbar olägenhet, synnerligast om förseningen är allmän, för statsregleringens uppgörande. En av varje riksdags sista åtgärder är att bestämma det procenttal, som skall uttagas av inkomst- och förmögenhetsskattens grundbelopp. Därest taxeringsresultatet för det löpande året icke föreligger känt i någon större omfattning vid tiden för procenttalets fastställande, nödgas man grunda beslutet härom allenast på en uppskattning, mer eller mindre tillförlitlig, allt efter som uppgifter om taxeringsresultatet stått att vinna. År 1923 inträffade det ock, att de uppgifter om taxeringsresultatet i länen, som efter anmodan från finansdepartementet insändes dit i mitten av maj, voro långt ifrån fullständiga. Åtskilliga uppgifter voro grundade allenast på sannolikhetsberäkningar, vilkas värde icke kunde bedömas. Från många distrikt kunde inga som helst uppgifter erhållas. Det torde vara uppenbart, att, såsom föredragande departementschefen anfört till statsrådsprotokollet den 27 juni 1923, det skulle innebära en vinst av stor betydelse för inkomstberäkningarna och därmed för statens finansväsende i allmänhet, om taxeringsnämndernas arbeten avslutades ett par veckor tidigare än vad nu är fallet, ty härigenom

*För-
seningar i
taxerings-
arbetet.*

skulle kunna beredas möjlighet för riksdagen att grunda sitt beslut om inkomst- och förmögenhetsskattens procenttal å kännedom om taxeringsresultatet i stället för å mer eller mindre riktiga sannolikhetsberäkningar. En sådan tidigare avslutning av taxeringsarbetet skulle vara till fördel även så till vida, att därigenom skulle kunna beredas tillfälle till någon omläggning av tiden för kronouppbörderna, därom särskilt på senare tiden önskemål allt oftare och bestämdare framställts.

Förebyggande av försening.

Beträffande åtskilliga taxeringsnämnder torde omförmälda försening av arbetet i viss mån hava haft sin grund däri, att arbetet icke igångsatts å tidigast möjliga tidpunkt eller drivits med tillräcklig fart. I de allra flesta fall hava dock utan tvivel förseningarna mest berott på storleken av taxeringsnämndernas arbetsbörd.

I ändamål att i görligaste mån förebygga försening av taxeringsarbetet av den förra orsaken har Kungl. Maj:ten den 8 november 1923, efter framställning från de sakkunniga, låtit från finansdepartementet utgå anmodan till samtliga länsstyrelser att sörja för att taxeringsnämnderna inom länen påbörja sitt arbete å tidigast möjliga tidpunkt samt redan från början bedriva det med tillräcklig kraft. Man kan hoppas, att därigenom någon förbättring skall vinnas. Däremot kvarstå de svårigheter, som hava sin grund uti arbetsbördans storlek, och dessa påfordra andra och mera genomgripande åtgärder.

De sakkunniga hava ansett sig böra upptaga frågan härom till behandling utan att avvakta slutförandet av utredningarna rörande omorganisation av taxeringsväsendet, och hava föranletts därtill icke allenast av önskan att snarast möjligt undanröja de olägenheter, som framträda såsom följd av ett försenat avslutande av taxeringsarbetet, utan även av det förhållandet, att den forcering av arbetet, som på många håll måst äga rum, för att arbetet skulle medhinnas inom något så när rimlig tid, äventyrar granskningens grundlighet och resultatets riktighet. Det kan också befaras, att åtskilliga av de mest arbetstyngda taxeringsordförandena tröttna på arbetet och avgå, därest icke ändring till det bättre kan åstadkommas på ett eller annat sätt.

De åtgärder, som påkallas, böra följaktligen gå ut på att bereda taxeringsnämnderna möjlighet att utan forcering av arbetet medhinna detsamma till den för arbetets avslutande nu föreskrivna tidpunkten. I och för bestämmandet av procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskatten skulle det visserligen vara önskvärt att i detta sammanhang förlägga tidpunkten för arbetets avslutande något tidigare, än vad nu är föreskrivet. Härmed torde emellertid böra tills vidare anstå, enär för dylik ändring skulle erfordras omläggning av taxeringsorganisationen. Det förefaller ock, som om man, åtminstone för någon kortare tid, skulle kunna reda sig beträffande statens inkomstberäkning, därest taxeringsresultatet föreligger känt för hela riket utom Stockholm vid mitten av maj månad.

Vid överbägande av vilka åtgärder, som kunna erfordras till förebyggande av försening i taxeringsarbetet, yppa sig olika möjligheter.

Möjliga åtgärder.

Ett sätt vore att minska arbetsbördan genom att befria taxeringsnämnderna från vissa av deras nuvarande åligganden eller genom att i något hänseende förenkla arbetet. Ett annat sätt vore att till taxeringsordförandenas biträde anställa särskilda arbetskrafter. Vidare kan det ifrågakomma, att minska taxeringsdistriktens omfång och undvika att utse samma person till ordförande i två eller flera taxeringsnämnder. Slutligen kan tillfälle beredas nämnderna att börja sitt arbete på tidigare tidpunkt, än för närvarande gäller.

Vad först angår möjligheterna att minska arbetsbördan för taxeringsnämnderna i allmänhet och att förstärka deras arbetskrafter, hava de sakkunniga upptagit dessa spörsmål till behandling i samband med pågående utredning för omläggning av taxeringsväsendet, men på utredningens nuvarande ståndpunkt är det för tidigt att uttala någon bestämd mening härutinnan. De sakkunniga anse sig därför icke böra i detta sammanhang framställa något förslag för att icke föranleda åtgärder, om vilkas lämplighet i händelse av en förändrad taxeringsorganisation man icke för närvarande vågar göra något uttalande. Under utredningsarbetet har emellertid blivit tydligt att, huru den nya organisationen än kommer att te sig, taxeringsmyndigheterna i första instansen under alla förhållanden, för att nå ett gott resultat av sitt arbete, äro i behov av all den tid, som kan ställas till deras disposition.

*Minskning
av arbetet
m. m.*

Bestämmandet av taxeringsdistriktens omfång ankommer enligt 24 § i taxeringsförordningen på överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Frågan härom har vid ett tillfälle varit föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Sälunda har Kungl. Maj:t genom cirkulärskrivelse den 25 juni 1917 erinrat nämnda myndigheter därom, att ett gott resultat av taxeringsarbetet bland annat och särskilt vore beroende av att taxeringsdistriktet icke vore alltför omfattande. Till följd härav blevo på åtskilliga håll taxeringsdistriktens minskade till omfånget och länsstyrelserna hava, enligt vad de sakkunniga erfarit, även senare genom uppdelning av distrikt och andra åtgärder sökt fördela taxeringsgöromålen på flera händer. Det är vanskligt att utan känedom om förhållandena i varje särskilt fall yttra sig om, huruvida en ytterligare minskning av distriktens omfång lämpligen låter sig göra. Det vill dock synas, som om på vissa håll skäl förefinnas för åtgärder i sådan riktning. Emellertid må å andra sidan framhållas, att en ytterligare uppdelning, särskilt om densamma får någon mera avsevärd omfattning, torde stöta på betydande svårigheter. Därav följer nämligen omedelbart nödvändigheten att finna nya personer villiga och lämpliga att åtaga sig uppdrag såsom ordförande i taxeringsnämnd. Det torde vara en känd sak, att en riktig och rättvis taxering är i hög grad beroende på ordförandena i taxeringsnämnderna och att deras utväljande därför är synnerligen maktpåliggande samt vidare att kårens rekrytering städe varit förenad med svårigheter. Ordföranden måste sökas inom en ganska begränsad krets, enär det, särskilt med den utveckling skatteförfattningarna fått de senare åren, kräves, att han äger god författningskunskap eller förmåga att förskaffa sig sådan. Vidare bör han hava tillfälle att även med åsidosättande av egna angelägenheter ägna ett betydande arbete åt taxeringen. Det är icke nödvändigt, att ordföranden på förhand besitter särskild kännedom om taxeringsdistriktet, men förefinnes sådan kännedom, innebär detta en given fördel. De svårigheter, som för närvarande föreligga att med dessa utgångspunkter finna de rätta personerna, skulle med en utökning av antalet taxeringsdistrikt göra sig än starkare gällande. Härtill kommer, att en långt driven uppdelning i distrikt kunde medföra olägenheter, som skulle motverka syftet med uppdelningen. I detta avseende kunna nämnas dels svårighet att vid utväljandet av ledamöter i taxeringsnämnden få de olika grupperna skattskyldiga inom distriktet lämpligen företrädda i nämnden i enlighet med vad 25 § i taxeringsförordningen förutsätter, och dels möjlighet för något särskilt orts- eller klassintresse att ensidigt inverka särskilt i värderingsfrågor med ty åtföljande eller av andra grunder framträdande ojämnhet i taxeringen. De sakkunniga förmena därför, att det icke lämpligen låtit sig göra att uppdelna taxeringsdistriktet i en sådan utsträckning, som skulle erfordras för att man, utan vidtagande av

*Minskning
av taxeringsdistriktens
omfång.*

andra åtgärder, skulle vinna att taxeringsarbetet, utan att dess grundlighet eftersättes, avslutas inom avsedd tid.

Förkortning av deklara-tionstiden.

Återstår då möjligheten att bereda taxeringsnämnderna tillfälle att börja sitt arbete på tidigare tidpunkt än vad nu är fallet. Det främsta och avgörande villkoret härför är, att deklARATIONERNA komma taxeringsnämnden till handa tidigare än för närvarande. Om detta villkor uppfylles, gäller det därefter, huruvida uppgifter till ledning för annans taxering kunna vara tillgängliga vid samma tidpunkt, till vilken deklARATIONERNAS avlämnande fastställs, och slutligen huruvida mantalslängden kan tillhandahållas taxeringsnämnden inom en för taxeringsarbetets fortgång lämpligt avvägd tid därefter.

Vid avgörande av, huruvida en förkortning av deklARATIONSTIDEN bör ifrågakomma, har man att väga mot varandra fördelarna för det allmänna av en längre tidrymd för taxeringsnämndernas arbeten och olägenheterna för de skattskyldiga av en minskning i den tid, som står dem till buds för uppsättandet av deklARATIONER. De antydda fördelarna för det allmänna hava redan förut framhållits. Vad angår olägenheterna för de skattskyldiga, torde dessa framträda med olika styrka, beroende på den eller de förvärvskällor, varur inkomsten härflyter.

Gäller det inkomst av tjänst eller arbetsanställning, bör den skattskyldige omedelbart vid utgången av det år, deklARATIONEN avser, kunna genom en enkel summering av vad han uppburit vinna kännedom om beloppet av dylika inkomster. Den tid, som i förevarande fall är nödvändig för deklARATIONENS uppsättande, är mycket kort.

Vad därefter angår inkomst av kapital, kan någon nämnvärd deklARATIONSTID icke erfordras i fråga om utdelningar från bolag eller föreningar och ej heller beträffande räntor å kapital för den händelse varken kapitalbeloppet eller räntesatsen undergått nämnvärda förändringar under årets lopp. Har däremot kapitalet stått inne å bankräkning, där insättningar och uttagningar ägt rum allt som oftast eller räntesatsen växlat, torde det som regel icke vara möjligt för den skattskyldige att själv beräkna räntan exakt, utan det vanliga lärer väl då vara, att han för deklARATIONENS iordningställande avvaktar bankens ränteuträkning. Det lärer emellertid kunna antagas, att ett räntebesked erhålles eller kan erhållas i regel omkring den 15 januari och i varje fall före januari månads utgång.

Beträffande inkomst av rörelse eller yrke är att märka bestämmelsen om utsträckt deklARATIONSTID för dem, som enligt lag äro skyldiga föra handelsböcker, samt för delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag och rederi, därest hinder möter för dem att avlämna deklARATION i rätt tid och anmälan om hindret göres. För en dylik bestämmelse föreligga starkare skäl än förut, därest den allmänna deklARATIONSTIDEN förkortas. Efter borträknande av dem, som på grund av detta stadgande äga åtnjuta anstånd, återstå endast sådana näringsidkare, vilkas rörelse eller yrke varit av mindre omfattning. För en sammanräkning av det gångna årets inkomster och utgifter eller eventuellt för inventerings verkställande lärer det för dessa näringsidkares del icke kunna erfordras nämnvärd tid.

Detsamma torde slutligen kunna antagas för jordbrukarnas och andra fastighetsägares del. Vad deklARATIONEN skall innehålla avser de affärer, som äro avslutade under det gångna året, och en redogörelse för dem borde kunna uppställas inom ganska kort tid efter årets utgång. Endast i ett avseende synes egentligen något förbehåll härutinnan kunna göras och detta gäller vissa utgiftsposter, nämligen sådana inköp hos handlande eller sådana arbeten

av hantverkare, som föras i årsräkning eller beträffande vilka exakt upplysning eljest vinnes först genom avräkning med handlanden eller hantverkaren. Dylika avräkningar lära emellertid i regel hållas före januari månads utgång eller kunna i varje fall hållas inom nämnda tid.

De sakkunniga hava alltså kommit till den uppfattningen, att deklarationstiden kan till fördel för det allmänna och utan något nämnvärt betungande av de skattskyldiga förkortas och att denna förkortning lämpligen kan omfatta en tidrymd av ungefär två veckor. För att också vinna kännedom om meningen härutinnan bland taxeringsmännen, hava de sakkunniga till rikets landskamrerare och uppborrdskamreraren i Stockholm framställt förfrågan, huruvida det kunde anses lämpligt och genomförbart att fastställa deklarationstiden till den 15 februari och härå erhållit ett enstämmigt jakande svar, med tillägg av flera landskamrerare, att det icke torde möta några betänkligheter att bestämma deklarationstiden redan till den 1 februari. Uppborrdskamreraren i Stockholm har vid överläggning, som de sakkunniga haft med honom, framhållit, att en förkortning av deklarationstiden möjligen icke medför samma nytta för taxeringsarbetet i Stockholm som beträffande landet i övrigt, särskilt av den anledningen, att taxeringskontoren ännu under senare hälften av februari äro åtminstone delvis sysselsatta med det kommunala uppborrdsarbetet. Samtidigt meddelade emellertid uppborrdskamreraren, att nämnda arbete kan komma att bringas till avslutning tidigare och att så redan sker på vissa håll, samt förmenade därjämte, att om en förkortning av deklarationstiden för landet i övrigt anses gagnelig, det icke kan ifrågasättas några särbestämmelser för Stockholm.

Även om det kan antagas i regel icke möta särskild svårighet för de flesta skattskyldiga att avlämna deklaration den 15 februari, kunna dock härför möta hinder, som äro oöverkomliga, och för dylika fall måste finnas möjlighet öppen till en utsträckning av deklarationstiden. De sakkunniga hava vidrört den redan befintliga bestämmelsen om anstånd för vissa skattskyldiga och återkomma till densamma jämväl här nedan. Emellertid torde det även för övriga skattskyldigas del kunna anses rimligt, att den ifrågasatta förkortningen av deklarationstiden förbindes med en generell bestämmelse om rätt till anstånd i händelse av hinder, som är grundat å verkliga skäl. Hindrets giltighet bör prövas av taxeringsnämndens ordförande, efter det den skattskyldige hos honom gjort framställning om anstånd, och det torde till fromma för taxeringsnämndens arbete få förutsättas, att anstånd ifrågakommer endast undantagsvis. Då dessa skattskyldiga enligt nu gällande bestämmelser måste avlämna deklaration före den 1 mars, kan det synas, som om i fall, då anstånd enligt de nu ifrågasatta bestämmelserna beviljas, anståndstidens utgång bort bestämmas till den sista februari. Emellertid lära i de åsyftade fallen en utsträckning till den 15 mars ibland vara nödig för de skattskyldiga och en bestämmelse därom icke medföra nämnvärd olägenhet för taxeringsnämndernas arbeten.

Den nu gällande anståndstiden för dem, som enligt lag äro skyldiga föra handelsböcker, samt för delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag och rederi utgår den 14 april. Den har tidigare varit bestämd till den 30 april, men blev år 1913 begränsad till den 14 i samma månad. Säsom skäl för denna begränsning anfördes huvudsakligen önskvärdheten av att förhindra det försenande av taxeringsarbetet, som dittills näppeligen kunnat förekommas utan en forcering, varigenom granskningens noggrannhet och därmed taxeringsresultatets riktighet uppenbarligen äventyrades. Även om den begränsning av anståndstiden, som sålunda företogs för beredande av längre arbetstid åt

Anstånd i vissa fall.

Bokförings-skyldiga m. fl.

taxeringsnämnderna, under dåvarande förhållanden kunde anses tillräcklig, hava sedan dess omständigheter inträffat, som skäligen böra föranleda ytterligare begränsning. De ifrågavarande uppgiftspliktiga hava efter år 1913 ökat betydligt i antal. De äro numera pliktiga att förete utdrag av sina handelsböcker, varigenom kontrolleringen av deras deklarationer blivit avsevärt mera tidsödande än förut. Härtill har också bidragit de fullständigare deklarationsformulär, som numera gälla. Allt detta jämte också den omständigheten, att arbetet med granskningen av dessa skattskyldigas deklarationer tynges av de samtidigt med nämnda granskningsarbete pågående taxeringssammanträdena, gör det ur taxeringsnämndernas synpunkt önskligt, att anståndstiden slutar något tidigare än hittills. De landskamrerare, som yttrat sig i denna fråga, hava förordat en begränsning av anståndstiden med 14 dagar eller mera. Uppbördskamreraren i Stockholm har uttalat betänkligheter, dock endast vad angår vissa bolag, för vilka det redan nu är svårt eller i enstaka fall omöjligt att avlämna delarationen före den 15 april. De särskilda förhållanden, vara svårigheterna för de åsyftade bolagen grunda sig, torde emellertid, enligt de sakkunnigas mening, icke få lägga hinder i vägen för en önskvärd begränsning av anståndstiden. Den utvägen står ju alltid dessa skattskyldiga öppen att i deklarationen meddela de upplysningar, som vid deklarationens avlämnande äro tillgängliga, och att senare komplettera sina uppgifter. Vad angår övriga skattskyldiga, som för närvarande äro berättigade till anstånd till den 14 april, torde den ifrågasatta begränsningen av denna anståndstid icke mottagas med ogillande av den, vilkas affärer eller bokföring hava den största omfattningen, ty dessa hava i regel träffat sådana anstalter för sin bokföring, att de väl äro i stånd att avsluta sina räkenskaper och upprätta deklaration inom sålunda avkortad tid. Däremot torde invändningar mot en sådan begränsning vara att motse från dem, som, ehuru de skulle kunna deklarerat på en mycket tidig tidpunkt, icke komma sig före att bearbeta det för deklarationen nödvändiga materialet, förrän skyldigheten att avgiva deklarationen står för dörren. Det förefaller, som om man icke vore skyldig dessa uppgiftspliktiga särskild hänsyn. Den allmänna uppfattningen bland taxeringsmän torde vara, att anståndsretten av mer eller mindre giltig anledning hittills utnyttjats i en omfattning, som icke i någon mån motsvarar ett verkligt behov och som verkat förryckande på taxeringsarbetet.

Räkenskapsår, som utgår under senare hälften av februari.

Enligt nu gällande bestämmelser skall skattskyldigheten i de fall, då räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, omfatta det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars det år, taxeringen sker. Går räkenskapsåret tillända under januari och februari månader, skall alltså deklaration avgivas samt taxering ske och skatten betalas under det kalenderår, då räkenskapsåret går till ända. Utgår räkenskapsåret på en senare dag, skall deklarationen, taxeringen och skattebetalningen äga rum först under nästföljande kalenderår. Gränsen är sålunda satt vid den regelrätta tiden för avlämnandet av deklaration. Ändras nu deklarationstiden till den 15 februari medför detta, att någon anordning måste vidtagas för de skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utgå under senare hälften av nämnda månad. Det har då legat närmast till hands att överföra dem till den kategori skattskyldiga, vilkas räkenskapsår utgår efter den sista februari. Detta torde emellertid icke innebära en god lösning, särskilt med hänsyn till svårigheten att undgå den med en sådan anordning förknippade olägenheten och orättvisan, att dessa skattskyldiga vid genomförandet av en dylik ändring skulle få sin skattskyldighet framflyttad ett år och således undslippa skattskyldighet det år, då ändringen skulle tillämpas första gången. Vid övervägande har det befunnits, att någon

ändring av deklarationsplikten för dessa skattskyldiga icke torde vara erforderlig, därest för dem samma deklarationstid bestämmes som för bokföringspliktiga, vilka äro berättigade till anstånd. Dessa senare måste för tillgodonjutande av anstånds-rätten anmäla föreliggande hinder inom utgången av den regelrätta deklarationstiden, och det blir särskilt ur ordningssynpunkt nödvändigt att tillämpa samma regel även för dem, vilkas räkenskapsår utgår under sista delen av februari månad. Även om deklarationstiden för dem härigenom blir något kortare än för övriga deklarationsskyldiga, får det dock anses vara i sin ordning, att de själva bära denna följd av räkenskapsårets förläggning. Måhända skulle denna förläggning kunna tänkas vara beroende på särskilda förhållanden inom viss rörelse eller visst yrke och sålunda grundad i rörelsens eller i yrkets egen natur. Några upplysningar, som peka i dylik riktning, hava emellertid icke vunnits. De ifrågakvarande skattskyldiga synas vara ett synnerligen ringa antal.

Enligt 14 § i dess gällande lydelse må deklaration, med vars avgivande anstånd åtnjutits, icke avlämnas till annan än taxeringsnämndens ordförande. Den i 13 § 1 mom. stadgade möjligheten för den deklarationspliktige att för deklarationens avlämnande välja mellan ordföranden och andra myndigheter föreligger således icke i händelse av anstånd. Enahanda regler få enligt sista stycket i 16 § antagas gälla uppgifter enligt denna paragraf, churu stadgandets formulering kan giva anledning till någon tvekan. Undantaget från valfrihet i de angivna fallen är ägnat att borteliminera möjligheten av någon tidsförlust genom de ifrågakvarande handlingarnas översändande från den mottagande myndigheten till taxeringsnämndens ordförande. Detsamma torde alltså bibehållas men flyttas till 13 § 1 mom., där bestämmelsen om plats för deklarations avlämnande eljest finnes. I sammanhang härmed torde reglerna om plats för avlämnande av upplysningar enligt 8 § 2 mom. bringas i full överensstämmelse med vad i detta avseende gäller för deklaration, och ovannämnda stadgande i 16 § förtydligas.

De föreslagna ändringarna i deklarationstiden torde icke behöva medföra någon ändring i kungörelsen den 3 november 1922 angående avlämnande av uppgift till ledning vid statens, landstings, kommuns och annan menighets taxering till beviljning, enligt vilken föreskriven uppgift skall vara avlämnad före den 1 mars eller, om hinder möter att avlämna uppgift beträffande rörelse och skriftlig anmälan om hindret göres, senast den 14 april. Dessa uppgifter utgöra ett fåtal i förhållande till hela det uppgiftsmaterial, som blir föremål för taxeringsnämndernas granskningsarbete, och ett bibehållande av de angivna tiderna för deras avlämnande läser icke ensamt för sig inverka å taxeringsnämndernas möjlighet att avsluta sina arbeten i lagstadgad ordning.

Om nu deklarationerna regelrätt kommit taxeringsnämndens ordförande tillhanda den 15 februari, är det, för att granskningsarbetet skall med någon fördel kunna påbörjas, erforderligt, att jämväl de uppgifter, som enligt 11 § i taxeringsförordningen skola avlämnas till ledning för annans taxering, äro för ordföranden tillgängliga vid samma tidpunkt. Också i denna punkt hava de sakkunniga framställt förfrågan till landskamrerarna i länen och uppörds-kamreraren i Stockholm, huruvida en bestämmelse i denna riktning anses möjlig och genomförbar. I svaren hära har allmänt uttalats, att hinder härför icke bör möta. De sakkunnigas egen uppfattning i denna punkt överensstämmer alldeles med den mening, sålunda uttalats.

Plats för deklara-tions av-givande.

Deklara-tionstid för staten m. fl.

Uppgifter enligt 11 § taxerings-förord-ningen.

Härvid måste emellertid göras undantag för vissa uppgiftsskyldiga, nämligen förmyndarekammare och godemän för tillsyn av förmynderskap, vilka enligt 11 § 2:o d) hava att lämna uppgifter angående vissa omyndigas inkomst och förmögenhet. Till grund för dessa uppgifter skall läggas förmyndarnas redovisning i förmyndarräkningarna. Då dessa enligt stadgande i 6 § av lagen den 18 april 1884 angående tillsyn å förmyndares förvaltning av omyndigs egendom icke behöva avlämnas förrän den 14 februari, torde det vara nödvändigt att, för beredande av lämpligt råd- rum åt ifrågavarande uppgiftsskyldiga, bibehålla den hittills gällande tiden, den sista februari, för skyldighetens fullgörande.

*Påteck-
ning å
deklara-
tioner i
vissa fall.*

Enligt 18 § i taxeringsförordningen går skattskyldig förlustig rätten att överklaga taxering, bland annat, då han underlåtit att inom stadgad tid fullgöra sin deklarationsplikt eller sin uppgiftsskyldighet enligt 16 §. Det förhållandet, att viss deklARATION eller uppgift enligt 16 § inkommit efter den stadgade tidens utgång, är emellertid icke enbart avgörande för frågan, huruvida talerätten förklarats. Även om nämnda förhållande föreligger, kan talerätten vara bevarad, i ty att den skattskyldige åtnjutit anstånd enligt 14 §. Ofta händer det i besvärsmål, att vederbörande deklARATION enligt uppgift uppenbarligen kommit in efter stadgad tid, men av handlingarna kan icke tillräcklig upplysning vinnas för bedömning av frågan om talerätten det oaktat är bevarad. Visserligen skall enligt 31 § c) ordföranden göra anteckning därom i vederbörlig längd och meddela kroans ombud hos prövningsnämnden särskild förteckning å de försumliga. Erfarenheten har emellertid visat, att dessa anteckningar ofta lämna åtskilligt övrigt att önska i fråga om fullständighet och att samma är förhållandet med förteckningarna. Anledningen härtill torde i allmänhet vara den, att ordföranden vid längdens förande eller förteckningens uppgörande är i saknad av erforderlig visshet om, huru det förhåller sig med de omständigheter, som inverka på frågan om talerättens förlust. En förbättring härutinnan kan otvivelaktigt vinnas med ett stadgande om skyldighet för ordföranden att å handlingar, som ingivas efter den 15 februari, anteckna dagen för ingivandet och de omständigheter, som äro avgörande för, huruvida talerätten kvarstår eller icke. Dessa påskrifter giva därefter vid längdföringen ledning för anteckningarna i längden beträffande talerättens förlust och därmed också för den särskilda förteckning, som skall uppgöras. Med hänsyn därtill, att talerättens förlust endast sällan har sin grund i försummelse att efterkomma anmaning, utan i regel beror på eftersättande av deklARATIONsplikt eller skyldighet att avlämna uppgift till ledning för bevillningstaxeringen, har det syntts vara tillräckligt, om de åsyftade påskrifterna verkställas å deklARATIONER och bevillningsuppgifter, som skola avgivas utan anmaning, medan i övriga säkerligen sällsynta fall, då fråga om talerättens förlust uppstår, det hittills brukade systemet får anses tillfyllest.

I sammanhang med de förslag till ändringar i taxeringsförordningen, varom hittills förmållts, hava de sakkunniga uppgjort förslag om skyldighet för taxeringsnämnderna i länen att avsluta sitt arbete i fråga om taxering av fast egendom på en tidigare tidpunkt än hittills. I denna fråga hänvisas till vad som anföres å sid. 18.

*Mantals-
längden
och dess
betydelse.*

Därefter gäller det att bereda taxeringsnämnderna tillgång till mantalslängden så tidigt som möjligt efter deklARATIONSTIDENS utgång.

Enligt mantalsskrivningsförfordningen, som emellertid icke gäller för Stockholm och Göteborg, skall mantalsslängden, efter förrättningar för dess uppläggande inom mantalsskrivningsdistrikten före nyår, vara av härads-skrivarna och i städer med magistrat av vederbörande tjänstemän före den 5 mars avlämnad till pastor för granskning. I samma förfordning stadgas vidare, att pastor skall senast den 15 mars återställa längden till mantalsskrivningsförrättaren för verkställande av rättelser och tillägg i anledning av pastors vid granskningen gjorda erinringar, samt att längden därefter skall i justerat skick avlämnas till ordföranden i taxeringsnämnden senast den 25 mars. Innan ordföranden erhållit mantalsslängden, kan han icke utföra något arbete av värde med de inkomna deklarationerna och uppgifterna, utan måste dittills inskränka sig till en preliminär sortering. Först sedan mantalsslängden inkommit, kan, efter en definitiv sortering och därpå följande infordrande av felande deklarationer för åtminstone någon del av taxeringsdistriktet, början göras med det verkliga taxeringsarbetet. Det är alltså givet, att i regel en del av den för taxeringsnämnderna anslagna tiden går förlorad genm nödvändigheten att avvakta mantalsslängden. Endast i särskilt stora taxeringsdistrikt kan det möjligen inträffa, att redan grovsorteringen av deklarationer och andra uppgifter någorlunda utfyller den tid, som nu förflyter mellan deklarationernas och uppgifternas avlämnande samt mantalsslängdens tillhanda-hållande.

Frågan blir då, huruvida möjlighet kan föreligga för mantalsslängdens avlämnande tidigare än den 25 mars. De sakkunniga hava härom inhämtat yttrande från styrelsen för Sveriges häradsskrivareförening och landskamrerarna. Häradsskrivareföreningens styrelse har ansett en ändring möjlig därhän, att mantalsslängdens avlämnande fastställes till den 10 mars, under förutsättning att Kungl. Maj:ts befallningshavande må bevilja anstånd till den 25 mars för stor och svårskött socken.

Ehuru med en dylik anordning åtskillig fördel skulle vinnas, kan dock enligt de sakkunnigas mening en ändring icke anses fullt tillfredsställande, med mindre mantalsslängden föreligger i regel omkring den 1 mars och i särskilt besvärliga distrikt den 15 mars.

Landskamrerarna intaga i frågan olika ståndpunkter. De torde alla hava hört häradsskrivarna i sina län, ehuru det i en del fall icke uttryckligen säges, många bifoga från häradsskrivarna inkomna yttranden. Från fyra län har något uttalande icke gjorts. Landskamrerarna i Jönköpings län, Göteborgs och Bohus län samt Gävleborgs län avråda från någon ändring i den ifrågasatta riktningen. Samtliga övriga landskamrerare anse en dylik ändring lämplig. Hur omfattande ändringen bör vara, anges icke av landskamrerarna i Kronobergs län och i Örebro län. De övriga landskamrerarna fördela sig å följande alternativ: Västerbottens län den 15 mars, Uppsala, Hallands, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län den 10 mars, Stockholms län något tidigare än den 10 mars Kristianstads och Skaraborgs län den 5 mars samt Blekinge, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands och Västernorrlands län den 1 mars. Endast landskamreraren i Stockholms län ifrågasätter möjlighet till anstånd beträffande socknar, där mantalsskrivningen är särskilt betungande.

De sakkunniga hava sig bekant, och det framgår till yttermera visso av flera häradsskrivares genom landskamrerarna inkomna yttranden, att mantalsslängderna på åtskilliga håll, ibland för hela fögderier, äro färdiga och jämväl avlämnade till taxeringsnämndernas ordförande tidigare än

*Yttrande
av härads-
skrivare-
förening-
gen.*

*Yttranden
av lands-
kamrerar-
na.*

*Kortare
tid för
mantals-
längdens
avlämnande.*

mantalsskrivningsförordningen stadgar. Det har också upplysts, att i vissa fall pastor, som för granskning fått mantalslängden långt före den 5 mars, behållit densamma till den lagstadgade dagen för dess återställande, churu möjlighet förelegat att inom det antal dagar, som förordningen förutsätter för granskningen, återlämna längden i granskat skick. Det fall kan också antagas hava inträffat, att mantalsskrivningsförrättare, som kunnat å tidigare dag avlämna längden till taxeringsnämndens ordförande, avvaktat inträdandet av den därför bestämda tiden.

På grund av vad sålunda förekommit och sedan de sakkunniga jämväl haft överläggning med en styrelseledamot i härads-skrivareföreningen, hava de sakkunniga kommit till den övertygelsen, att en bestämmelse om längdens avlämnande till taxeringsnämndens ordförande den 1 mars icke i regel bör väcka betänkligheter. Särskilt torde detta vara förhållandet, därest samtidigt stadgande meddelas om rätt för Kungl. Maj:ts befallningshavande att beträffande svårare socknar bevilja anstånd. Det är ju visserligen givet, att ju tidigare dag, som bestämmes såsom den regelrätta för mantalslängdens avlämnande, desto flera ansökningar om anstånd kunna förmodas inkomma och bliva bifallna. Emellertid torde de socknar, där svårigheterna med mantalsskrivningen lägga hinder i vägen för längdens färdigställande till den 1 mars, vara få i jämförelse med dem, från vilka längden kan väntas vara färdig å nämnda dag. Och även om anstånd i någon nämnvärd utsträckning kan visa sig erforderligt, därest mantalslängdens färdigställande bestämmes till den 1 mars, torde dock, med hänsyn till fortgången av taxeringsarbetet, detta alternativ vara att föredraga framför något av de övriga.

Fastighetslängderna och pensionsförteckningarna. Vid en författningsändring i denna riktning kan till arbetets underlättande verkställas en upplösning av det samband, som för närvarande föreligger mellan mantalslängdens avlämnande och avslutandet av vissa andra arbeten. Enligt 29 § 3 mom. taxeringsförordningen skall härads-skrivaren eller vederbörande tjänsteman i stad senast den 25 mars avlämna på mantalslängdens grundade fastighetslängder och enligt 14 § i lagen om allmän pensionsförsäkring skall mantalsskrivningsförrättaren samtidigt med mantalslängden tillställa taxeringsnämndens ordförande en särskild förteckning över de i mantalslängden upptagna personer, som vid årets början uppnått 15 men icke 66 års ålder. För taxeringsarbetets fortgång är det icke nödvändigt, att fastighetslängderna och pensionsförteckningarna åtfölja mantalslängden, utan därest den senare avlämnas den 1 mars, innebär det ingen olägenhet, om avlämnandet av de nämnda längderna och förteckningarna bibehålles vid den tid, som för närvarande gäller, alltså den 25 mars. Då i följd härav den i 29 § 3 mom. taxeringsförordningen intagna bestämmelsen om fastighetslängdernas avlämnande den 25 mars bibehålles, men bestämmelsen i samma lagrum om avlämnandet av blanketter till inkomstlängden fortfarande måste hänföras till tiden för mantalslängdens avlämnande, följer härav, att lagrummets lydelse måste undergå en häremot svarande jämkning.

Mantalslängdens komplettering. Enligt 1 § 2 mom. i mantalsskrivningsförordningen kan, i händelse härads-skrivaren på grund av fogderiets utsträckning eller folkmängd provas icke kunna inom föreskriven tid medhinna mantalsskrivningen inom fogderiets samtliga distrikt, Kungl. Maj:ts befallningshavande förordna landsfiskal eller annan lämplig person att verkställa själva mantalsskrivningsförrättningen i ett eller flera distrikt. Genom tillämpningen av denna bestämmelse är alltså möjlighet redan öppen att bereda lättnad åt härads-

skrivare, som med den föreslagna förkortningen av tiden för arbetet på mantalslängden skulle bli särskilt betungad, i ty att han genom befrielse från förrättningen på stället i ett eller annat distrikt kan erhålla tillfälle att desto mera ägna sig åt längdarbetet på kontoret.

Såsom tidigare framgatt, torde en fördel vara att vinna för fortgången av arbetet med mantalslängden, därest de tider, som fastställas för pastors granskning av längden och mantalsskrivningsförrättarens justering av densamma, bestämmas till ett visst antal dagar, förslagsvis såsom för närvarande tio för vardera. För att mantalslängden skall kunna vara justerad till den 1 mars, erfordras alltså, att den lämnas till pastor för granskning senast den 9 februari.

Det har förut påpekats, att den nu förordade förkortningen av tiden för arbetet på mantalslängden bör förbindas med möjligheten av visst anstånd för mantalsskrivningsförrättare i särskilt betungade distrikt. Det synes de sakkunniga, som om en anståndstid av den omfattning, härads-skrivareföreningens styrelse förutsätter, skulle verka förryckande på taxeringsarbetet. Visserligen kunna i dylika fall taxeringsnämnderna hava sysselsättning med sorteringen av deklARATIONER och andra uppgifter under ganska mycket längre tid än i mindre distrikt, men mer än en månad för dylikt arbete torde icke kunna ifrågasättas. Det är också att märka, att ända till år 1919 var den lagstadgade tiden för mantalslängdens färdigställande den 20 mars. Den ändring, som då vidtogs, motiverades huvudsakligen därav, att häradsskrivaren behövde längre tid än de 5 dagarna, som ligga mellan den 15 och den 20 mars, för längdens justerande. Med den anordning de sakkunniga ovan skisserat, får häradsskrivaren, även om längden skall föreligga den 15 mars, till sitt förfogande tio dagar. Då därjämte av alla de landskamrerare, som förordat ett stadgande om mantalslängdens slutförande den 15 mars eller dessförinnan, endast en överhuvudtaget ifrågasatt något anstånd för särskilt besvärliga distrikt, synes möjligheten av ett anstånd för dylika distrikt till den 15 mars innefatta en lösning, som i de åsyftade fallen torde kunna anses tillfredsställande.

Anstånd.

Enligt de för Stockholm och Göteborg gällande särskilda mantalsskrivningsföreläggningarna skola mantalslängderna vara avslutade i Stockholm före den 10 mars och i Göteborg senast den 15 mars. Emellertid har det upplysts, att i Stockholm åtskilliga längder pläga vara avslutade redan kort efter den 1 mars, och att i Göteborg längderna merendels äro färdiga före februari månads utgång. Såväl uppbörds-kamreraren i Stockholm som mantalskommissarien i Göteborg hava ansett hinder icke föreligga för stadgande därom, att längderna skola vara avslutade senast den 1 mars. De sakkunniga finna ett dylikt stadgande önskligt dels för vinnande av likformighet i detta avseende inom hela riket och dels för beredande åt taxeringsnämnderna av tillfälle att fullt utnyttja den föreslagna förkortningen av deklARATIONSTIDEN. Sedan kännedom emellertid vunnits därom, att en av stadsfullmäktige i Stockholm tillsatt kommitté under hösten 1923 framlagt ett förslag till ändrade bestämmelser om mantalsskrivningens verkställande, har det synts de sakkunniga, som om frågan om ändrad tid för mantalslängdernas avslutande i Stockholm borde uppskjutas, tills visshet erhållits om, i vad mån de nya anordningar, vilka kunna bli en följd av kommittéföreläggningen, medgiva en dylik ändring. Ett sådant uppskov medför visserligen, att i Stockholm förkortningen av deklARATIONSTIDEN tills vidare icke bereder taxeringsnämnderna den lättnad,

*Stockholm
och
Göteborg.*

som därmed avsetts, men av vad tidigare anförts framgår också, att svårigheterna för taxeringsnämnderna att i laga tid medhinna sitt arbete icke i Stockholm haft samma omfattning som beträffande landet i övrigt. Vad åter Göteborg angår, hava de sakkunniga föreslagit ändring av stadgandet om tiden för mantalsskrivningens avslutande.

*Fastig-
hetstaxe-
ringen.*

Styrelsen för Sveriges härads-skrivareförening har i sitt förut omtalade yttrande anført, att om taxeringsarbetet genom ändringar i taxeringsförordningen och andra åtgärder kunde avslutas tidigare, taxeringsnämndernas ordförande borde åläggas att avlämna sina längder tidigare till vederbörande härads-skrivare, inkomstlängderna den 15 maj och fastighetslängderna den 25 april. Till grund för detta förslag ligger tydligen en önskan att kunna påbörja debiteringsarbetet tidigare än hittills och få det mera fördelat. Vad angår inkomstlängderna torde den föreslagna ändringen icke kunna för härads-skrivarna innebära någon fördel att räkna med, särskilt som arbetet med debiteringen av inkomst- och förmögenhetsskatten icke kan påbörjas, förrän årets procenttal blivit bestämt och detta i regel torde dröja utöver den nu gällande tiden för längdernas avlämnande. Annat är däremot förhållandet med fastighetslängderna, då dessa icke skola upptaga annan skatt än bevillning samt dennas uträkning och påföring kan börja omedelbart. Det resultat, härads-skrivareföreningens styrelse vill nå med det gjorda förslaget, bör visserligen bliva i huvudsak vunnet, därest de sakkunnigas med skrivelse den 22 december 1923 till chefen för finansdepartementet överlämnade förslag om debiteringstidens utsträckande till den 15 juli blir bragt i tillämpning. Möjligen kan dock någon ytterligare fördel i den önskade riktningen vara att vinna, om fastighetslängderna avlämnas från taxeringsnämndernas ordförande tidigare än hittills. Den föreslagna tiden för avlämnandet, den 25 april, synes emellertid innebära en alltför stark avknappning av den nu gällande tiden. I taxeringsdistrikt med samhällen, som befinna sig i stark utveckling eller där omfattande byggnadsverksamhet pågår, läser ofta arbetet med taxeringen av sådana fastigheter, som nytillkommit eller undergått förändring, taga så lång tid i anspråk, att det i många fall kan visa sig vara förenat med svårigheter för taxeringsnämnden att ställa sig till efterrättelse ett stadgande av nyssnämnt innehåll. Bestämmas däremot tiden för fastighetslängdernas avlämnande till den 5 maj, torde någon olägenhet för taxeringsarbetet icke vara att befara. En dylik bestämmelse bör — vid det förhållande att taxeringsnämndens ordförande liksom hittills måste disponera någon tid för efterarbete — medföra ett stadgande därom, att taxeringsnämnderna skola hava avslutat sina arbeten, vad angår taxeringen av fast egendom, senast den 30 april. De sakkunniga framlägga därför förslag i enlighet med vad nu sagts, vilket förslag emellertid icke har avseende å Stockholm, där behov av motsvarande bestämmelser icke framträtt.

L ä n	Antalet i inkomsttaxeringslängderna införda skattskyldiga					Antalet avlämnade deklARATIONER				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Stockholms stad	186,415	223,219	243,516	233,974	234,740	126,396	157,742	174,998	183,698	188,263
Stockholms	89,774	92,800	104,520	110,579	110,935	52,431	54,281	68,780	72,810	75,795
Uppsala	43,859	50,214	53,102	52,448	52,156	18,342	21,773	28,166	35,067	36,109
Södermanlands..	65,382	69,606	73,253	72,179	71,307	29,686	38,081	43,485	47,809	48,894
Östergötlands ...	86,500	109,200	117,000	115,006	112,330	42,700	53,900	64,800	72,072	71,300
Jönköpings	61,581	74,514	80,957	76,437	78,330	37,300	46,840	55,530	56,422	54,954
Kronobergs	37,326	48,876	51,749	49,346	49,463	14,116	18,137	24,453	27,014	27,064
Kalmar	54,726	63,319	86,660	65,408	65,170	24,500	28,822	36,822	39,511	38,635
Gotlands	12,159	15,236	16,083	14,683	14,426	5,602	7,787	9,328	10,002	9,991
Blekinge	33,928	45,117	49,069	47,320	47,476	15,472	22,217	24,722	25,333	25,454
Kristianstads ...	70,343	83,368	87,276	81,870	78,733	28,623	37,134	47,368	52,286	54,048
Malmöhus ...	—	—	—	211,324	223,210	—	—	—	157,921	163,907
Hallands	36,474	46,287	52,535	50,937	52,265	15,579	18,815	22,480	25,373	25,832
Göteborgs och Bohus	138,543	163,456	175,220	174,674	173,487	68,606	84,100	103,187	113,488	117,796
Älvsborgs	73,009	91,312	101,083	106,899	108,862	29,379	37,291	49,791	53,797	49,791
Skaraborgs	64,778	77,745	85,506	79,343	83,223	30,168	39,090	54,973	45,066	44,712
Värmlands	70,011	82,417	89,710	81,537	78,960	35,955	45,685	56,674	60,724	59,184
Örebro	71,296	77,671	86,492	86,220	85,538	33,573	49,182	52,312	59,416	60,633
Västmanlands ...	54,010	63,323	65,777	61,563	57,901	27,474	34,655	42,258	45,381	47,504
Kopparbergs ...	73,100	81,657	83,300	81,503	70,962	33,551	41,676	50,992	56,084	56,127
Gävleborgs	81,988	94,857	99,092	93,793	93,132	36,344	46,567	52,326	57,462	57,741
Västernorrlands	77,071	101,984	97,351	100,616	89,358	21,551	—	—	—	44,967
Jämtlands	34,457	38,319	40,507	39,010	36,929	8,555	11,353	14,126	15,217	14,919
Västerbottens ...	45,609	49,685	53,985	50,282	49,402	27,400	30,000	—	37,500	33,873
Norrbottnens.....	44,496	49,405	51,789	50,824	47,093	17,599	21,281	24,239	27,086	27,907

Anm. Från Malmöhus län hava åren 1919—1921 lämnats uppgifter allenast avseende landsbygden, vadan desamma här uteslutits. Uppgifter om antalet deklARATIONER inom Västernorrlands län åren 1920—1922 och inom Västerbottens län år 1921 hava icke medtagits, enär i de härom avlämnade meddelandena medtagits antalet uppgifter enligt 11 § taxeringsförordningen.